

MIGOLOGIE AN 4

Dumnezeu, existență de sine

Existența lui Dumnezeu nu este pusă la îndoială de cei care ~~nu~~ primesc Sfintele Scripturi, adică Vechiul și Noul Testament. Dumnezeu nu este o deducție sau o forță, ci Persoană, Existență de sine, Stăpân absolut și descoperit desăvârșit prin Iisus Hristos.

Noi afirmăm că Dumnezeu există de la Sine și pentru Sine și ~~cu~~ nu are o altă cauză afară de Sine, El însuși fiind propria-I cauză. Mai mult, El este plinătatea ființei și a vieții, deoarece El condiționează existența tuturor celor văzute și celor nevăzute. Dumnezeu se descoperă pe Sine și descoperă numele „Atunci ce sunt” (). Apoi a zis: *Așa să spui fiilor lui Israel: Cel ce este m-a trimis la voi* (Ieșire 3, 14).

Sfântul Vasile cel Mare afirmă că sunt două realități: Dumnezeu și creația¹. Nikos A. Matsoukas² spune că *în mod fundamental există doar o singură realitate, și aceasta este Dumnezeirea. Pentru că Dumnezeirea este Ființa (.....), iar creația este neființa (.....). Astfel, făptura există pentru că participă la Dumnezeire. De la Aceasta făptura își privește continuu ființa (.....), însușirile ei și posibilitățile evoluției ei... Dumnezeirea nu este pur și simplu o realitate sau o forță de care depinde totul și, cu atât mai mult, nu este nicio forță care robește lumea și viața, lucru consemnat într-o mulțime de doctrine religioase și filosofice, ci izvorul ființării (.....), al vieții și al oricărei deveniri la care participă făptura. Prin această participare, făptura devine realitate.*

Însă răutatea celui viclean contra firii omenești a avut atâta putere, încât a tras pe unii în cea mai absurdă și cea mai rea decât toate răutățile, prăpastie a pierzaniei, anume de a spune că nu există Dumnezeu. Nebunia acestora, arătând-o tâlcuitorul lucrurilor dumnezeiești, David, a spus: *Zis-a cel nebun în inima sa: "Nu este Dumnezeu!"* (Psalm 13, 1). Este adevărat, însă, că *cel ce vrea să vorbească sau să audă despre Dumnezeu trebuie să știe în chip clar că atât cele cu privire la doctrina despre Dumnezeu, cât și cele cu privire la doctrina întrupării, nu sunt toate inexprimabile și nici toate exprimabile, nici toate incognoscibile și nici toate cognoscibile*³.

Cu toate acestea, mintea inventivă a omului și întunecarea ei din cauza păcatului a ajuns fie să nege existența lui Dumnezeu, fie să-l transforme în concept, idee.

Obiecțiunea 1. Dumnezeu nu este o ființă și nu are existență de sine, ci este doar idee, concept, deci nu poate fi văzut. Argumente biblice: *"Fața Mea însă nu vei putea s-o vezi, că nu poate vedea omul fața Mea și să trăiască"* (Ieșire 33, 20) și *Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată; Fiul cel Unul-Născut, Care este în sânul Tatălui, Acela L-a făcut cunoscut* (Ioan 1, 18).

Răspuns: Dumnezeu, în Ființa și natura Lui, este cu totul incomprehensibil și incognoscibil⁴. El este necorporal „dacă ar fi corpul cum se va putea respecta dictonul că Dumnezeu străbate prin toate și umple toate, după cum spune Scriptura: „Nu umplu Eu, oare, cerul și pământul zice Domnul (Ieșire 23, 24). Si nu este idee, concept, ci existență personală (Ieșire 3, 14; Is. 40, 28; Ier. 10, 10; Mc. 12, 26-27) și s-a întrupat la plinirea

¹ Sfântul Vasile cel Mare, *Contra lui Eunomie*, 3 PG 29, 660 A (Așadar, două așa-numite lucruri există, Dumnezeu și creația, Stăpânia și roaba, Cea sfințitoare și cea sfințită) ka Nicos A. Marsoukas, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, vol. II, Editura Bizantină, București, 2006, p. 32 nota 32.

² Nijos A. Matsoukas, *op. cit.*, p. 32.

³ Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, ediția a III-a, traducerea de Pr. D. Fecioru, Editura Scripta, București, 1993.

⁴ Sfântul Ioan Damaschin, *op. cit.*, p. 19.

vremii, a viețuit pe pământ suportând toate cele ale firii omenești, în afară de păcat și a fost văzut, auzit și pipăit de către Apostoli (2 Petru 1, 16).

Obiecțiunea 2. Există trei dumnezei: *Iahve* (Tatăl) în Vechiul Testament; *Iisus*, în Noul Testament, și *Duhul*, *Dumnezeul timpului nostru* (Faptele Apostolilor 2, 24).

Răspuns: Există un singur Dumnezeu, întreit în persoane, dar cu o singură lucrare: *Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău, cel ce te-a scos din pământul Egiptului. Să nu ai alți dumnezei afară de mine* (Ieșire 20, 2-3). Și iarăși: *Ascultă, Israele: Domnul Dumnezeuul tău este un singur Domnul* (Deuteronom 6, 4). Este adevărat însă că fiecare Persoană treimică are o însușire proprie: **Tatăl** este creator (Facere 1, 1), **Fiul** este Răscumpărător (Evrei 1, 2-4; 1 Tim. 2, 6), **Sfântul Duh** este sfințitor (Ioan 7, 39; 20, 22), dar Una sunt: *Căci trei sunt care mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvântul și Sfântul Duh și Acești trei Una sunt* (1 Ioan 5, 7). Prin proorocul Isaia, se întăresc acestea: *Eu sunt Dumnezeu dintru început și Eu după acestea și afară de Mine nu este Dumnezeu. Înaintea Mea n-a fost alt Dumnezeu și după Mine nu este afară de Mine nu este* (Is. 43, 10-11). Sfântul Ioan Damaschinul ne învață: *Dacă vom spune că sunt mulți dumnezei este necesar să se observe deosebire între cei mulți, căci dacă nu este deosebire între ei, este mai degrabă unul, și nu mulți. Dar dacă este deosebire între ei, unde este desăvârșirea?*⁵

Învățătura noastră este precis conturată în simbolul nececonstantinopolitan: *Cred întru Unul Dumnezeu, Tatăl atotfiitorul, Făcătorul cerului și al pământului*".

Obiecțiunea 3. Dumnezeu se descoperă în *Duhul* fiecărei persoane, vorbim deci de revelație deschisă: *Și fiecăruia se dă arătarea Duhului spre folos* (1 Corinteni 12, 7) și în alt loc: *Iar voi ungere aveți de la Cel Sfânt și știți toate* (v. 20); *Cât despre voi, ungerea pe care ați luat-o de la El rămâne întru voi și n-aveți trebuință ca să vă învețe cineva, ci precum ungerea Lui vă învață despre toate și adevărat este că nu este minciună, rămâneți întru El, așa cum v-a învățat* (1 Ioan 2, 20 și 27)

Bibliografie

1. Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, ed. a III-a, traducere de Pr. D. Fecioru, Editura Scripta, București, 1993
2. Pr. Ioan Ică, dr. Alexandros Kalomiros, diac. Andrei Kuraev, pr. Doru Costache, *Sfinții Părinți despre originile și destinul cosmosului și omului*
3. Adrian Lemeni, Pr. Răzvan Ionescu, *Teologie Ortodoxă și Sfinții*, EIBMBOR, București, 2007.

feminin

- *Agnosticele tat. pt. obiectivitatea lui Dumnezeu.*

- J. G. Sarrin, *Apologhica*, vol. II, *Existența lui Dumnezeu*, București, 1940.

- *Atitudinea lui Dumnezeu. Problema infuziilor personale și Treimii.*

- *Shenoloe, Cuv. lui D. din chinez. 1747.*

⁵ Op. cit., p. 21.

- *Teorie cu privire la apariția religiei.*

- *Predestinația.*

Sfânta Scriptură

*Dumnezeu s-a descoperit mai întâi
Părinților noștri, Patriarhilor, apoi prin
Însuși Fiul Său (Evrei 1, 1-2)*

Sfânta Scriptură – primul izvor al Descoperirii Dumnezeiești – este scris sub înrăurirea Sfântului Duh, ceea ce nici sectarii nu tăgăduiesc. Sunt însă unii care învață că fiecare creștin are priceperea și dreptul să o tâlcuiască, alții prețuiesc în chip exagerat Vechiul Testament, în paguba Noului Testament, alții îl înlătură cu totul. Există și alte puncte divergente între ortodocși și unele secte.

A. Nu oricine are destulă pricepere să înțeleagă și să explice Sfânta Scriptură
Famenul etiopian nu a înțeles cuvintele Scripturii: „*Cum voi putea înțelege dacă nu mă va călăuzi cineva*” (Faptele Apostolilor 6, 26-39). Sfântul Apostol Petru spune despre epistolele Sfântului Apostol Pavel: „*În ele sunt unele lucruri cu anevoie de înțeles, pe care cei neștiutori și neîntăriți le răstălmăcesc, ca și pe celelalte Scripturi, spre a lor pierzare* (2 Petru 3, 16).

B. Nu oricine are dreptul sau chemarea de a explica Sfânta Scriptură, ci numai Biserica, prin persoanele cărora li s-a încredințat această chemare
„*Pe unii i-a pus Dumnezeu în Biserică, mai întâi apostoli, al doilea prooroci, al treilea învățători... Oare toți sunt apostoli? Oare toți învățători?*” (1 Cor. 12, 28-30).

Fiecare are darul și chemarea cu care a fost înzestrat de Dumnezeu; „*Fiecare întru ce a fost chemat, întru aceasta să rămână înaintea lui Dumnezeu*” (1 Cor. 7, 20-24). Cunoașterea tainelor Împărăției lui Dumnezeu este un dar special, pe care numai apostolii l-au avut pentru că numai lor li s-a dat (Matei 13, 11) și „*cum vor propovădui, alții fără apostolie*” (Romani 10, 15). Cartea Înțelepciunii lui Sirah este clară: „*Ceea ce covârșeste mintea ta, nu căuta; și ceea ce este mai presus de puterile tale nu iscodi... Nu te apuca să iscodești cele ce trec dincolo de îndeletnicirile tale, căci ți sau arătat mai multe decât să priceapă o minte omenească...* (Is. Sirah 3, 20-23).

C. Vechiul Testament nu trebuie pretuit mai mult decât se cuvine și în detrimentul celui Nou

El a avut numai un rol pedagogic spre a pregăti omenirea pentru primirea lui Mesia: „*Astfel, că legea ne-a fost numai un învățător spre Hristos, ca să ne îndreptăm prin credință. Iar dacă a venit credința, nu mai suntem sub învățător* (Galateni 3, 24-25).

Toate cele din Vechiul Testament s-au împlinit prin Hristos: „*Căci Hristos este sfârșitul Legii, spre îndreptarea oricui care crede*” (Rom. 10, 4).

Noul Testament este anunțat încă din Vechiul Testament: „*Iată vin zilele când voi face cu casa lui Israel și cu casa lui Iuda un legământ nou*” (Ier. 31, 31).

D. Totuși Vechiul Testament nu trebuie nici lepădat, nici disprețuit total.
În Noul testament se recunoaște că Vechiul Testament este inspirat de Dumnezeu; „*Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțelepciunea care duce la îndreptare* (2 Tim. 3, 16).

Autorii cărților Vechiului Testament au fost „*purtați de Duhul Sfânt*” (2 Petr. 1, 21) atunci când au scris.

Legea Vechiului Testament rămâne valabilă în Biserica creștină, dar privită prin prisma Noului Testament și are unele porunci care au rămas valabile și pentru creștini (Matei 5, 17).

~~Biserica ortodoxă~~
~~Biserica catolică~~

Obiectiuni sectare

1. Orice creștin poate să tălmăcească Sfânta Scriptură potrivit cuvintelor: *Iar voi ungere aveți de la cel sfânt și știți toate* (1 Ioan 2, 20-27).

Răspuns: Ungerea de care e vorba aici înseamnă revărsarea Duhului Sfânt în Taina Mirungerii, imediat după primirea Botezului (Faptele Apostolilor 4, 27; 2 Cor. 1, 21; In 16, 13).

2. orice creștin are chiar datoria de a tâlcui singur Sfânta Scriptură potrivit cuvintelor: *Voi cercetați Scripturile, căci socotiți că în ele aveți viață veșnică. Și tocmai ele sunt care mărturisesc despre mine* (In 5, 39)

Răspuns: „Scripturile” înseamnă Vechiul Testament, cel Nou atunci încă nu exista. Deci e vorba de posibilitatea fiecăruia de a verifica ușor mesianitatea lui Hristos.

3. Nu trebuie să ai multă știință pentru a pricepe învățăturile Sfintei Scripturi, căci și celor neînvățați li se descoperă adevăruri, potrivit cuvintelor: *Te laud Părinte, că ai ascuns acestea de cei înțelepți și le-ai descoperit pruncilor* (Matei 11, 25).

Răspuns: Aici nu e vorba de oamenii înțelepți, ci de așa-ziii înțelepți. Apostolii nu au urmat școli înalte, dar au învățat la Învățătorul desăvârșit.

4. Dumnezeu a osândit înțelepciunea și știința oamenilor. *Scrie este: Pierde-voi înțelepciunea înțelepților și știința celor învățați o voi nimici* (Is. 29, 14).

Răspuns: Aici este vorba de înțelepciunea lumească.

Lezumiari

- Biblia în românește

- Bibliele confesionale

- După revelația continuă

Biblia în românește

- (N. Nicolae, Sursă iz. al trad.)
- R. Schwan, Colțea Voeș, Italia de S.T. 7/74
 - N.T. de la Belgrad 1648
 - Biblia de la București 1688
 - Biblia de la Blaj 1795
 - Biblia de la Sankt Petersburg 1819
 - N.T. de la Smirna 1838
 - Biblia de la Buzău 1854-1856
 - Biblia de la Sibiu 1856-1858
 - Biblia Sinodala 1914
 - Biblia Galaction - V. Radu 1838
 - Biblia lui Nicodim Munteanu 1944
 - Biblia Sinodala 1968
 - Biblia Sinodala 1982
 - Biblia lui Bartolomeu Anania 2001
 - Noua Traducere Românească 2007. ???
 - (Protestantă) Biblia de la Iași 1874
 - N.T. Nitzulescu 1897
 - Biblia britanică 1911, Cornilescu 1921

→ Cornilescu 1924, Cornilescu 1931

Traduceri efectuate pe cale particulară:

- Ion Heliade Rădulescu

"Biblia Sacra..."

- câteva cărți (Pent., I. Navi, Ind. Ruth)

272 p.

Paris 1858

- A. Saguna - tip. în 1858 la Sibiu

- îl critică pe Heliade

- interzice fol. ei de credință.

- C. Arăstia - (1859) - traducere neizbucită.

- grec de origine, prof. la Colegiul Sf. Sava.

- Societatea pt. răspândirea Bibliei în Anglia.

Soc. Bibl. Britanică fondată în (1804)

se transf. în "Societatea Bibliei Unite" în (1846)

- Gh. Erbiceanu și Ghenadie Enăscescu.

- H. Nitzulescu - 3 ed. ale N.T. (1887, 1906, 1908)

1911 - Biblia integrală.

- trad. după Biblia de la Buzău, 1854

- A. Cornilescu - T. Popescu - Orbul cu bovă

1922 N.T. - (1924) Biblia integrală

Notif: bătăie Marci; Fec. "merită"

- idoli = icoane; prezbiteri; Păstori

- Căpesc: angelinocismul

Sfânta Tradiție

Sfânta Tradiție este al doilea izvor al Descoperirii dumnezeiești.

- Sfânta Scriptură nu cuprinde întreaga Descoperire
- Mântuitorul a propovăduit învățăturile Sale fără a fi scris ceva. Nici Apostolii nu au scris tot ceea ce au văzut și au auzit de la Hristos.
- Creștinismul a avut menirea să se răspândească prin predica orală: „Mergând învățați...” (Matei 28, 19-20); *Credința vine din auzire...* (Rom. 10, 17).
- Sfânta Scriptură nu cuprinde decât o mică parte a învățăturii Sfinte. *Iisus a făcut multe alte minuni care nu s-au scris în cartea aceasta* (In 20, 20), *(In 24, 25); Multe având a vă scrie, n-am voit să le scriu pe hârtie cu cerneală, ci nădăjduiesc să vin la voi să le grăiesc gură către gură* (2 In 12); *Multe lucruri aveam să-ți scriu... ci nădăjduiesc să te văd curând și atunci va grăi gură către gură* (3 In 13-14); *Celelalte le voi rândui când voi veni...* (1 Cor 11, 34).
- Învățăturile nescrise ale Tradiției au aceeași valoare cu cele ale Sfintei Scripturi. *De aceea, stați neclintiți și țineți predaniile pe care le-ați învățat, fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră* (2 Tes 2, 15), *„O, Timotee, păzește ceea ce ți s-a încredințat, depărtându-te de vorbirile deșarte...”* (1 Tim 6); *L cele ce ai auzit de la mine, cu mulți martori de față, acestea să le încredințezi oamenilor credincioși care vor fi destoinici să învețe pe alții* (2 Tim. 2, 2)
- Însăși Sfânta Scriptură este scrisă pe temeiul Sfintei Tradiții:
 - a fost o perioadă, de la Înălțarea Mântuitorului și până la apariția primei cărți a Noului Testament, când comunitățile creștine se conduceau după rânduielile legate de Apostoli;
 - avem câteva informații care nu le găsim în Sfânta Scriptură, dar ni s-au păstrat din Tradiție;
- Despre valoarea Sfintei Tradiții ne aduc mărturie: literatura patristică, practica veche a Bisericii și vechii eretici.
- Sfânta Tradiție se găsește în...

Obiecțiuni sectare

1. Sfânta Scriptură nu are nevoie de alte adaosuri...
Toate câte a făcut și a învățat... (F. Ap. 1, 1)
Toate s-au scris cu de-amănuntul (Lc. 1, 3-4)
Răspuns: Am văzut mai sus că nu tot ceea ce a învățat Hristos s-a menționat în scris.
2. Sfânta Scriptură e cuvânt dumnezeiesc și nu se poate schimba cu Sfânta Tradiție, cuvânt omenesc
Dar voi de ce călcați porunca lui Dumnezeu pentru datina voastră? Ați desființat legea lui Dumnezeu pentru rânduiala voastră...
Răspuns: Sfânta Tradiție nu este cuvânt omenesc...
3. Se pedepsește a schimba, adăuga sau înlătura vreo învățătură din Sfânta Scriptură:
Chiar dacă noi înșine sau un înger din cer ar vesti altă Evanghelie... să fie anatema (Gal. 1, 8-9); *De va mai pune cineva ceva la ele...* (Apoc. 22, 18-19)
Răspuns: Niciunul din textele amintite nu osândește Sfânta Tradiție...
4. Creștinii nu trebuie să se lase ademeniți de învățături omeneste, înșelătoare. Luați

Moneretele
Semnar : - ~~Moneretele~~ of Trad.
- Aspectele of Trad. < *stabilizate*
de timpuriu.

aminte să nu vă fure mințile cineva cu filosofia și cu deșarta înșelăciune din predania omenească, după stihiiile lumii, și nu după Hristos (Col. 2, 8).

Răspuns: Sfânta Tradiție nu e o filozofie deșartă, înșelăciune sau predanie omenească, ci cuvânt dumnezeiesc.

5. Apostolul Pavel nu ne îngăduie să tinem nicio altă învățătură decât cele scrise în Sfânta Scriptură: Acestea... sunt pentru voi, ca să învățați din pilda noastră, să nu treceți peste ce este scris... (1 Cor. 4, 6).

Răspuns: „ce e scris” – înseamnă ceea ce a scris Sfântul Pavel până atunci, despre partidele religioase din Corint. Ori se știe că Sfântul Pavel a mai scris după epistola către Corinteni.

6. Mântuitorul ne îndeamnă să cercetăm numai Sfânta Scriptură,, nu și Sfânta Tradiție: Vă rătăciți neștiind Scripturile... (Mt 22, 29).

Răspuns: Prin „Scripturi” înțelegem numai Vechiul Testament.

7. Sfânta Scriptură ne este de ajuns pentru credință: De mic copil cunoști Sfintele Scripturi care pot să te înțelepțească spre mântuire... (2 Tim 3, 15-16)

Răspuns: Aici este vorba de Vechiul Testament.

8. Numai învățăturile cuprinse în Sfânta Scriptură au valoare

Răspuns:

9.

Capitolul al VIII-lea

Biserica – Împărăția lui Dumnezeu Instituția mântuirii oamenilor pe pământ Și adunarea Fraților

... Biserica lui Dumnezeu pe care
a sfințit-o cu însuși Sângele Său...
(Fapte XX, 28)

S-au dat și încă se mai formulează definiții ale Bisericii. Atât teologii din Apus, cât și cei din Răsărit se întrec în a adăuga Evenimentului Cincizecimii atâtea „noțiuni” Bisericii. Unele lucrări și manuale trec chiar și peste hotărârile Sinoadelor ecumenice, substituind teologumenelor lor definiția și însușirile Bisericii.

Biserica – în calitatea ei de Împărăție a lui Dumnezeu – este trupul tainic al Mântuitorului (Efes. V, 23), întemeiată odată cu Răstignirea Sa, prin Sângele Său (Fapte XX, 28), este Biserica învierii și s-a descoperit sau s-a revărsat și *s-a extins în istorie la Cincizecime*, odată cu Pogorârea Sfântului Duh (Fapte II).

Membrii Bisericii sunt în același timp încorporați în Hristos, ca fii ai harului prin Duhul Sfânt (I Corinteni III, 16). Biserica trăiește pe Hristos permanent prin Taine și Tainele sunt viața ei (Fapte IV, 32; Col. II, 19), în afară de Biserică nu există mântuire (Sfântul Ciprian), iar cine n-are Biserica de mamă nu poate avea pe Dumnezeu de Tată.

Atât în primele veacuri, cât și mai târziu, s-a încercat de către ereziarhi, prin grupări și schisme, să abată pe unii membri ai Bisericii spre alte căi greșite și spre alte credințe care nu mărturiseau adevărul așa cum l-a mărturisit Mântuitorul, ni l-au transmis Sfinții Apostoli și l-au experimentat Sfinții Părinți în Casa lui Dumnezeu, adică în Biserica Sa de care are grijă (Efes. V, 27). Pentru aceasta, Sinodul al II-lea ecumenic (Constantinopol, 381) nu numai că a răspuns eresurilor, ci *a hotărât* la inspirația Sfântului Duh (Fapte VX, 28): *Cred și întru Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolică Biserică* (Mărturisirea de credință, Art. IX).

I. Însușirile Bisericii

Orice instituție își are caracterul său comunitar legat de persoanele care o alcătuiesc, crezul pe care îl are sau obiectivele de îndeplinit. Biserica vine și *cheamă* pe toți, nu desființează nimic, ci întărește mădulele aparținând diverselor compartimente sociale. Biserica aparține tuturor prin Hristos, nu toți alcătuiesc sau impun comunitatea eclezială, ci fiecare în parte, prin harul lui Dumnezeu, devine membru al trupului lui Hristos. Această devenire, pe lângă har, se desăvârșește prin credința curată lucrătoare prin dragoste, adică prin fapte bune. Nu orice adunare în numele lui Dumnezeu este și Biserică, ci numai acea comunitate de creștini care se leagă neîntrerupt de Cincizecime, de Pogorârea Sfântului Duh, prin succesiunea în credință – adică învățătura Mântuitorului transmisă Sfinților Apostoli, experimentată de Sfinții Părinți – și succesiunea apostolică – adică ierarhia bisericească (episcop, preot, diacon) – transmisă prin vocație și hirotonie. Așa s-a înțeles Biserica în primele veacuri, precum au hotărât sinoadele, așa înțeleg și astăzi creștinii cei adevărați mărturisind-o ca Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolică.

Fiecare însușire a Bisericii le cuprinde pe celelalte și celelalte sunt prezente în fiecare. Nu este un joc de cuvinte, ci toate și fiecare își au originea în Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Înșușirile Bisericii nu sunt altceva decât reflectarea în umanitate și istorie a lucrării Sfântului Duh care duce mai departe în istorie permanent misiunea sau slujirile Mântuitorului,

a) **Una** pentru că Unul este Dumnezeu și singurul Său Fiu s-a întrupat pentru mântuirea noastră. O singură dată a fost Pogorârea Sfântului Duh și o singură dată s-a întrupat Hristos pentru întreaga omenire. Unitatea Bisericii ține de Unimea Treimii, de credința cea una care, împreună cu tainele Bisericii, formează un tot (Efes. IV, 4-6). Cu toată diversitatea locală, Biserica Ortodoxă este Una, având aceeași unitate dogmatică, cultică și canonică. „Spargerea” unității și crearea altor biserici nu este altceva decât abaterea de la învățătura lui Hristos și practica Sfinților Apostoli.

Mișcarea ecumenică este născută chiar din dorința sfântă pentru unitate.

b) **Sfântă** pentru că Sfânt este Domnul Dumnezeu nostru (Lev. IX, 44; I Petru I, 16) și scopul ultim este sfințenia și sfințenia întreține unitatea. Însă Biserica nu exclude pe păcătoși, ci dimpotrivă îi cheamă la desăvârșire prin mijloacele ei de unitate și sfințenie. De fapt, păcatul este rupere, izolare, fugă, pierdere; de aceea, Biserica îi caută pe cei rătăciți – în morală, ca și în credință (Luca XV, 10). Biserica sfințește prin Hristos (Efes. V, 25-27). Prin sfințenie, creștinul nu numai că este membru al Bisericii și mădular al lui Hristos, ci și trăiește pe pământ o viață dumnezeiască în chip uman.

c) **Sobornicească**, adică chemarea Bisericii de a cuprinde în sine întreaga umanitate răscumpărată în Hristos (Marcu XVI, 15-16), toate mădularele ca unul singur în Hristos (I Corinteni XII, 13-14, 27) și plinire în Duhul Sfânt (Efes. I, 23).

De-a lungul veacurilor, Biserica a avut o conducere comună. Sfântul Sinod, care a hotărât în consens înlăturarea abaterilor particulare de la credința adevărată. Cu tot caracterul uman local, Biserica este mereu pretutindeni (catolică) și rezolvă problemele de învățătură, viață creștină și cult împreună (dovadă Sfântul și Marele Sinod ortodox), dar și cu participarea unor observatori de la alte Biserici care au limitat sobornicitatea (Romano-Catolică) sau o consideră „datină” omenească veche (Bisericile și cultele ieșite din reformă, precum și cele organizate ulterior).

Atributul Bisericii de sobornicească identifică Biserica lui Hristos, pe baza Sinoadelor ecumenice, față de alte Biserici izolate de comunitate, dar care refuză includerea în „catolicitate”, considerând aceasta o tendință cezaro-papistă sau rămășițe politico-bizantine.

Dialogurile teologice din cadrul Mișcării ecumenice au redescoperit sobornicitatea Bisericii.

d) **Apostolică**, adică Biserica este stâlpul adevărului pe temelia apostolilor, mărturia pe care este zidită Biserica (Matei XVIII, 18). Apostolii au fost prima ierarhie cu chemare specială, anume: să propovăduiască Evanghelia la toată făptura (Marcu XVI, 16), fiindcă nu voi M-ați ales pe Mine, ci *Eu v-am ales pe voi* (Ioan XV, 16). Apostolicitatea transmite succesiunea ucenicilor aleși, adică mărturia sigură și direct de la Hristos prin fiecare dintre apostoli.

Biserica Ortodoxă Română este apostolică prin predica și misiunea Sfântului Apostol Andrei cel dintâi chemat (Matei IV, 18).

Toate tainele și mai ales hirotonia, ca taină a lui Hristos transmisă Apostolilor după înviere: Luați Duh Sfânt (Ioan XX, 21) și Euharistia ca permanență a lui Hristos, unitatea în credință, sobornicitatea și apostolicitatea păstrate și transmise de ierarhie identifică Biserica în lume și nici puterile iadului n-o pot înfrânge (Matei XVI, 18).

Pentru aceasta, nu se poate Biserică fără ierarhie; „unde este episcopul, acolo este și Biserica” (Sfântul Ciprian).

Plecând deci de așa însușirile Bisericii, ne dăm seama că ea este nevăzută, a dreptilor, a sfinților, a îngerilor, dar lucrează pe pământ și mijlocește în Biserica văzută, a nevoitorilor, a trăitorilor în Hristos, a ierarhiei, a credincioșilor îmbunătățiți, dar și a păcătoșilor.

A. – Biserica – obștea credincioșilor în comuniune cu Dumnezeu

Biserica, în calitatea ei de instituție divino-umană, păstrează și transmite harul mântuitor obștii creștine în comuniune cu Dumnezeu prin actele răscumpărării săvârșite de Mântuitorul Hristos. De aceea, Biserica adevărată, și nicidecum „grupările” ecleziale, este raportată la întreaga istorie a mântuirii neamului omenesc.

În acest sens al misiunii Bisericii, putem vorbi: a) *Biserica, viață de comuniune a persoanelor Sfintei Treimi* extinsă în umanitate, este comuniune de iubire și viețuire a oamenilor cu Dumnezeu, prin Hristos, în Duhul Sfânt. Deci acesta este adevărul dumnezeiesc ce ridică Biserica deasupra oricărei instituții creștine; tainele, ca de fapt toate mijloacele pentru mântuire, sunt ale Bisericii și lucrează prin Biserică. De asemenea, înțelegem: b) *Biserica, ca plenitudine de viață dumnezeiască* și lucrare a Sfântului Duh, prin Hristos în umanitate. Fiul lui Dumnezeu nu s-a întrupat pentru Sine, pentru Tatăl sau pentru Sfântul Duh, ci pentru „Mântuirea noastră s-a făcut om”. El a unit cerul cu pământul, și aceasta n-o putea face decât „Cel prin care s-au făcut toate” (Ioan I, 2; Evr. I, 1-2). c) *Biserica a devenit comunitatea teandrică*, ce acționează sau lucrează prin taine. De aceea, Biserica poate fi considerată: 1. Trupul lui Hristos extins în umanitate; 2. Comuniune sacramentală în Hristos prin lucrarea Sfântului Duh; d) *Preoția lui Hristos în Biserică*. Preotul este chemat din comunitate. Obștea îl arată doar vrednic, nu îl alege ea, ci Hristos. În acest sens, preoția este *condiția celorlalte taine*; e) *Componenta Bisericii*. Biserica cuprinde pe toți cei încorporați în Hristos prin tainele Botez – Mirungere – Împărtășanie, mărturisind aceeași credință una și întregă a Bisericii, adică crezând și mărturisind ce crede și mărturisește Biserica însăși.

De la Cincizecime, Biserica există ca o comunitate de credincioși, în frunte cu Apostolii care-i primesc prin Botez pe membrii comunității. Așadar: a) *Membrii Bisericii* sunt toți credincioșii împreună cu ierarhia (episcop – preot – diacon). Credincioșii sunt împreună-lucrători ai mântuirii tuturor, dar au și îndatoriri administrativ-gospodărești în activitatea parohiei⁶, așa cum vom vedea. Cei care se izolează de parohie, retrăgându-se în „liniștea chiliei” au un regim special răspunzând voturilor cunoscute: ascultarea necondiționată, castitatea și sărăcia de bună voie. Deci, b) *monahismul* a avut și are un rol deosebit de viața Bisericii. Monahii sunt toți membri ai Bisericii, cu un regim de viață sever, dar îmbunătăți duhovnicește, cu o chemare specială în istoria mântuirii și a Bisericii lui Hristos. f) Unii autori de tratate și manuale includ la acest capitol și problema *Autorității și disciplinei Bisericii*, conform poruncii Mântuitorului Hristos referitor la ascultare și supunere față de Biserică” (Matei XVIII, 17). De fapt, în epoca apostaziei și părăsirii Bisericii, se punea: „Cine nu are Biserica drept mamă nu poate avea pe Dumnezeu de Tată” (Sfântul Ciprian).

⁶ A se vedea infra, p. 84-87 și *Ortodoxie și prozelitism*, de Gh.. Petraru, Teză de doctorat, București, 1998

- Având în vedere cele de mai sus, putem să înțelegem și să răspundem unor interpretări greșite ale textelor referitoare la *Biserica și calitatea ei de Comunitate* (Cler și credincioși)⁷.

Ob. 1. *Biserica este nevăzută, comunitate a sfinților, ierarhia este element de opresiune impus...*

Exp. *Biserica medievală considera pe credincioși simple elemente ascultătoare. Casta clericală ajunsese într-adevăr o clasă de represiune. Totul se învârtea în jurul intereselor materiale, lumești; Însuși Capul-Hristos al Bisericii fusese înlocuit în ecleziologia apuseană.*

Ob. 2. *Biserica lui Hristos e sfântă* (Efes. V, 26-27), „*cei sfinți sunt născuți din Dumnezeu*” (Col. I, 12; Rom. I, 7).

Exp. *Sfântul Apostol Pavel se referă la comunitate, la comparația Hristos-Biserică. Este adevărat că în Biserică trebuie să fie sfinți, dar pentru „oile pierdute” a venit Hristos (Matei XV, 24), deci trebuie căutați toți (Matei XX, 16), și pretutindeni; mai ales astăzi, cei rătăciți.*

Înv. ort.: Biserica este cu adevărat Împărăția lui Dumnezeu pe pământ (Matei XVI, 18-19), ea împarte harul lui Dumnezeu și continuă jertfa cea fără de sânge în vederea mântuirii (Matei XXVI, 28), pentru toți și pentru fiecare în parte.

Ob. 3. „*Sfinții*” trebuie să se separe de cei păcătoși (Isaia LII, 11), „*să fugă din mijlocul lor*” (II Cor VI, 17).

Exp. *Este firesc să ne ferim de faptele lor urâte, dar păcătoșii rămân, pentru noi, aproapele nostru – Fuga din mijlocul lor trebuie înțeleasă ca ferirea de păcat, izolarea, dar ne străduim să-i iubim în vederea aducerii la adevăr (Iacov V, 19-20).*

Înv. ort. Biserica are rostul ei mai ales pentru salvarea sufletelor rătăcite (Luca X, 29; Gal. V, 14) și „dacă reușești să-i întorci la adevăr, multe păcate se iartă” (Iacov V, 20).

Credincioșii ortodocși știu că Biserica este alcătuită din slujitori cu chemare și cu har (*episcop* – I Tim. III, 2-7; *preot* – Luca X, 1-2; Fapte XX, 28-30; I Tim. V, 17; și *diacon* – Fapte VI, 5-6; I Tim. III, 8-13) și ostenitori-credincioși (drepti și păcătoși).

- Credincioșii ortodocși sunt convinși că Hristos este Cap Bisericii (Efes. V, 23), câștigată prin sângele Său (Fapte XX, 28). În El s-a descoperit perfect Dumnezeu, El conduce Biserica cea una, sfântă, sobornicească și apostolească; Sfântul Duh continuă lucrarea mântuitoare de sfîntire și izbăvire a credincioșilor și păstrează învățătura creată. De aceea, cine greșește este supus Bisericii (ierarhia) ca să-l judece (Matei XVIII, 17) și să-l pedepsească (I Tim I, 20); Sfinții apostoli au primit – și au transmis urmașilor – puterea de a lega și dezlega (Ioan XX, 20-23), anatemiza și ierta (I Cor. V, 13; II Cor. II, 5-11).

- Pe temelia apostolilor s-a zidit Biserica lui Dumnezeu (Matei XVI, 18; Efes. II, 20; Apoc. XXI, 14), stâlpul și temelia adevărului (I Tim III, 15) și Mântuitorul va fi cu ea până la sfârșitul veacurilor (Matei XXVIII, 20). Biserica nu poate fi identificată și definită decât ca instituție divino-umană: Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolică (Efes. IV, 5). Nu există în viața Bisericii evoluție sau involuție, ci doar creștere și chemare la mântuire.

Ob. 4. *Adunarea „adevărată” este a fraților și sfinților* (Evr. X, 25; Filimon 5; Rom. VIII, 29), nu în „*Biserici istorice*”.

Exp. este adevărat că, în primele veacuri, Biserica lui Hristos se numea „Comunitatea sfinților”, pentru că aproape toți credincioșii proveneau de la botezul Cincizecimii sau de la Sfinții Apostoli. Cu timpul, au trecut și neamurile la Evanghelie (Fapte X, 9-48; IX, 18) și unii credincioși mai păstrau obiceiuri mozaice sau păgâne (Fapte XV, 20-22). Comunitatea creștină (Fapte IX, 26) se mai numea Biserica învierii (I Cor. XV, 16) și titulatura de sfinți, aleși, era o caracteristică a vieții lor, dar nu s-au socotit în afara comunității (Bisericii) sau în vrajbă cu lumea.

Înv. ort. Astăzi, Biserica este divizată, dar nu din cauza lui Hristos sau a Sfântului Duh, ci din motive străine Evangheliei. Astfel, Biserica Apuseană s-a vrut stăpână peste întreaga lume, o instituție suprastatală. Adversara ei, Biserica Protestantă (de toate nuanțele) a declarat Biserica „instituție nevăzută”, fără ierarhie. Ca apoi fracțiunile exleziastice s-o reducă la simplă „adunare” în numele lui Dumnezeu, iar fiecare adept să poată deveni „conducător” și să-și organizeze altă comunitate⁸.

B. – Biserica Locaș de închinare și de cult

Dacă din străfundurile civilizației umane, din toate epocile, omul a avut sau și-a făcut un adăpost, cu atât mai mult el a închinat Ziditorului un loc, altar pentru întâlnire, dialog și mărturie a legăturii lui cu Dumnezeu. Până în prezent, nu s-a descoperit urmă de viață umană care să nu fie legată de *cult și de locașul acestuia: vatră sacră, altar de jertfă* etc. Deci, locașurile de cult au apărut odată cu căderea omului în păcat, locașul de cult fiind, în același timp, siguranța vieții împotriva atacurilor, dar și liniștea spiritului față de duhurile rele și ispitirile de tot felul. Stăpânul sau divinitatea care era socotită bună sau rea și i-au fost ridicate temple și locașuri accesibile sau nu în văi, munți, pe insule sau pe ape. Nu există popor, spunea Plutarh, care să nu aibă locaș și divinitate, iar Părintele istoriei, Herodot, arăta că numai locașurile de cult atestă urmele civilizațiilor dispărute.

În același timp, locașul de cult dădea siguranța credinciosului, îi liniștea, îi oferea prilej de rugăciune și legătură cu divinitatea, chiar dacă această legătură era imaginară. Deci nu ne surprinde existența templelor asirobabiloniene, sumeriene, egiptene (zigurate sau locașuri impresionante, piramide, azi socotite „minuni de arhitectură”), precolumbiene, chineze, indiene etc.

De asemenea, se știe că strămoșii noștri daco-geți aveau temple mărețe ridicate pe înălțimi (cogheoane), cu o ierarhie deosebită și cu sarcini concrete pentru satisfacerea nevoilor religioase ale poporului. Se cunosc acum „sanctuare” în toată Dacia lui Burebista și a lui Decebal. Iată deci atâtea motive pentru existența și respectul pentru locașurile de cult, care sunt în același timp și monumente de civilizație și cultură.

O prefigurare a Bisericii ca locaș de cult, poruncită și ridicată în mijlocul poporului, este *Cortul Sfânt* – Tabernacolul (Ieșire XXV, 8-40), o încununare a vechilor altare, expresie a Legământelor și jurămintelor patriarhilor făcute lui Iahve. Ca de exemplu: Muntele *Moria*, loc de jertfă pentru Avraam (Facere XII, 7-8), după ce, înainte, Abel dusese sacrificat pentru „jertfa curată” (Facere IV, 4). *Camelul*, locul profetului Ilie (IV Reg. XVIII, 42). Odată cu trecerea omului prin cunoscutele epoci, altarele se construiesc din material adecvat: piatră, aramă, lână (Ieșire XXV, 8-40) și mai ales din lemn în diferite chipuri, în funcție de arta cioplirii.

Pe lângă înălțimi, izvoarele și apele sacre au constituit locuri preferate pentru locașuri de cult la poporul biblic (Iordanul, râul Babilonului, Marea Galileii etc.). De asemenea, „cultul apelor”, până la zeități, s-a dezvoltat la toate civilizațiile, existând astăzi în lume nenumărate muzee cu piese ale locașurilor vechi.

Templul din Ierusalim – poruncit de Iahve lui David, construit de Solomon (II Regi V-IX) și refăcut de atâtea ori și socotit o „minune” a lumii antice – constituie o bază a locașului de cult. Templul din Ierusalim este **locașul-pildă** al continuității tuturor locașurilor de cult: bisericile creștine de mai târziu⁹. În acest templu s-a rugat Mântuitorul, Hristos a tâlcuit (Luca II, 21) Legea și Profeții (II, 41-50). Aici veneau evreii din toată lumea la rugăciune și jertfe (Fapte II, 6-11). Iisus Hristos a alungat din templu pe afaceriști (Matei XXI, 12-13) păstrând curată destinația dumnezeiască: *Casa Tatălui Meu este casă de rugăciune, nu peșteră de tâlhari* (Luca XIX, 46).

Cunoscând această explicație, putem înțelege pe frații noștri de alte credințe pentru ce *invocă unele texte biblice*. Acestea, însă, comportă înțelepciune, tact pastoral, o nouă viziune asupra cadrului special și a noțiunii de Biserică – locaș de închinare, rugăciune, cult particular sau public.

Ob. 1. „*N-avem nevoie de locaș, rugăciunea trebuie făcută în ascuns: Când te rogi, închide-te în casă...*” (Matei VI, 5-6).

Exp. Mântuitorul recomandă atât rugăciunea particulară, cât și pe cea publică, condiția cerută: *să nu fie formală, fățarnică, satanică. În citatul respectiv, se condamnă rugăciunea fariseică specifică sectelor de totdeauna* (Luca SVIII, 9).

Înv. ort. Însuși Mântuitorul se ruga singur (Ioan XVII) sau ne-a dat pildă de rugăciune comună. *Tatăl nostru* (Matei V, 7-15). De fapt, Rugăciunea domnească a devenit o puternică legătură între Biserici și Mișcarea ecumenică. „Săptămâna de rugăciune” din cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericilor, ca de fapt rugăciunea comună a celorlalte organizații ecumeniste, este deja o „comunicare” a rugăciunii comune. Sectele, deși se consideră „biblice”, nu au în „rugăciunile” lor îndemnul Mântuitorului: *Tatăl nostru* (Matei V, 7-15). De asemenea, rugăciunea publică, în templu, a fost continuată de Sfinții Apostoli (Luca XXIV, 53; Fapte V, 42-45), prin cele șapte laude până la Sfânta Liturghie, care este cununa Rugăciunii publice.

Ob. 2. *Biserica, o îngrămădire de pietre și cărămidă, nu poate fi Casă a lui Dumnezeu: „Cel preainalt nu locuiește în locaș făcut de mâinile oamenilor”* (Isaia LXVI, 1-2), *nici în temple* (Fapte VII, 48-49) și *va veni timpul când nu că veți mai închina în ele* (Ioan IV, 21-24).

Exp. *Exista în lumea veche credința că „zeul” cinstit, idolul „adorat” sau capiștea în sine – templul zeului – ar fi existența însăși a divinității. Deci se confunda locașul cu cel căruia i s-a ridicat. De aceea, profetul Isaia, ca și Sfântul Apostol Pavel, arată deșertăciunea acestei credințe.*

Înv. ort. Dumnezeu este pretutindeni, dar, așa cum s-a smerit prin întrupare, luând chipul nostru, așa cum Biserica Sa ne încorporează pe noi și este altarul de jertfă al lui Hristos, în ea se află Sfânta Împărtășanie, sub forma pâinii și vinului – tot așa îl găsim pe Dumnezeu în Biserică împreună cu Sfinții Săi. Deci locașul bisericii nu poate fi confundat cu templele și capiștele păgâne ale înșelării demonice sau cu altare fără Sfânta Evanghelie, fără antimis, fără Sfânta Cruce, candelă etc.

⁹ *Templul din Ierusalim, Sinagoga și Biserica. Fenomenologia spațiului sacru*, de I. Stancu, Teză de doctorat, București, 1997

Ob. 3. *Nu este nevoie de un locaș special, fiindcă Domnul zice: „Unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu” (Matei XVIII, 20) și Hristos nu locuiește între statui și picturi...*

Exp. Citatul respectiv se referă la unitatea de gândire și acțiune a Ucenicilor Mântuitorului (vers. 18), la responsabilitatea lor în Biserica Sa. Nu se contestă faptul că Biserica Apuseană, prin locașurile ei, a devenit reprezentativă prin artă și sculptură, prin producerea emoției artistice, dar mai puțin a contribuit la modelarea sufletelor credincioșilor și crearea stării de comuniune între Dumnezeu și om. Sectele „cunosc” că, de fapt, „statuile” vorbesc și de aici aversiunea față de totalitatea icoanelor sau locașurilor de cult binecuvântate și târnosite în mod special.

Înv. ort. Locașul ortodox este o Casă a lui Dumnezeu plină de căldură îndestulătoare, învățătoare și sfințitoare. Credinciosul român totdeauna a ridicat biserici, ca o dovadă a legăturii prin credință a neamului cu toate popoarele, cu toate civilizațiile și cu toți sfinții. Or, bisericile-hale apusene strivesc cugetarea, înăbușă sentimentele curate și sperie pe cei simpli, care fug și caută „adunarea”. De fapt, multe locașuri au fost închisori. Foarte mulți pușcăriași (care și-au ispășit pedeapsa în temnițe exleziastice apusene) au devenit „reformatori” sau „credincioși” sectanți, așa se explică puzderia de organizații religioase ce provin din Occident.

Ob. 4. *Locașul este instrument de reprimare, de amenințare, de temniță..., iar lumea crede în Biserica de frică...*

Exp. Dacă privim bisericile apusene și dacă studiem istoria lor, unele au fost zidite de împărați și tirani care nici nu le-au văzut, nici nu le-au ridicat pentru rugăciune, ci mai degrabă pentru temnițe. Or, Biserica Ortodoxă a fost ferită de așa ceva.

Înv. ort. Locașul de cult nu trebuie confundat cu o sală de judecată, ci el are un scop educativ al formării credincioșilor în spiritul dreptății și pe calea virtuții, ca toți sfinții să fie martori străduințelor noastre.

Biserica-locaș și bisericile de mănăstiri au avut un rol deosebit în întărirea etnicului și limbii poporului nostru, în menținerea unității sale sufletești, independenței naționale, de aceea sectele le atacă furibund¹⁰.

C. – Biserica lui Hristos în raport cu societatea, cu lumea

Așa cum am văzut, o Biserică ce are unitatea de credință „un Domn și un Botez” (Efes. IV, 5) este Casa lui Dumnezeu, detașându-se prin însușirile sale de locașurile cultelor naturiste, de temple păgâne și de capiști idolești. Pentru aceasta, nu „adunarea” credincioșilor și nici locașul n-au creat Biserica lui Hristos, ci Biserica încorporează pe membrii săi, prin tainele ei sfințitoare prin lucrarea Sfintei Treimi.

Cincizecimea este un eveniment concret al revărsării Sfântului Duh, al plinirii profeției (Fapte II, 38-39) și venirii Mângâietorului (Ioan XVI, 13). Deci de la acest eveniment, Sfinții Apostoli încep experimentarea mandatului misiunii lor speciale de după înviere: „propovăduiți Evanghelia la toată făptura...” (Marcu XVI, 16) cu puterea Celui dătător de viață (Fapte II, 17). Este deci normal ca Biserica Mântuitorului Hristos să-și ducă activitatea în comunitatea umană, s-o modeleze, fiind câmpul ei de lucru, dar să nu se confunde cu lumea – în sensul patimilor – : Împărăția Mea nu este din lumea aceasta (Ioan XVIII, 36). Dacă Hristos a răscumpărat neamul omenesc prin răstignire

pentru păcatele lumii, cu atât mai mult Biserica este solidară cu lumea pentru modelarea ei.

În acest sens, putem înțelege solidaritatea Bisericii lui Hristos cu lumea, astfel: a) *Trimiterea* Bisericii în lume, așa cum a fost trimis și Fiul lui Dumnezeu (Ioan III, 16-17); b) Biserica și *tehnica*; c) slujirea și *proexistența*; d) *Mișcarea* Bisericii spre lume etc.

Este, de asemenea, adevărat că unele biserici „moderne” nu mai au nimic comun cu Biserica cea Una, Sfântă, Apostolească și Sobornicească. Să luăm un exemplu: Consiliul Ecumenic al Bisericilor, cu sediul la Geneva, din care fac parte 300 de biserici, în afara altor organizații, denominațiuni, comunități creștine, toate se consideră biserici, fiecare cu „credința” ei.

Biserica Mântuitorului al cărei „Cap este” (Efes. V, 23) se identifică cu El și urmașii Săi; or, în istorie, fiecare societate „a dat” câte o biserică să pară originală, de aceea, nu-i de mirare când asemenea biserici dispar odată cu creatorii lor. Înșiși sociologii clasifică Biserica creștină ca: Biserica primitivă, Biserica medievală, Biserici istorice, Biserica denominațională. Biserica de grup etc.

Începând cu cea de-a V-a Adunare generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor (Nairobi – Kenya – 1975), Bisericile membre activează prin unități sau grupe de lucru în vederea apropierii lor. Astfel:

- I. *Credință și Mărturisire* (Misiune și Evanghelizare), cu secțiile (directoratele):
 1. Credință și Constituție; 2. Misiune și Evanghelizare; 3. Dialogul cu alte religii; 4. Biserica și societatea; 5. Formarea teologică.
- II. *Dreptate și slujire*, cu secțiile: 1. Comisia pentru afacerile internaționale; 2. Comisia pentru participare și dezvoltare; 3. Comisia pentru programul de luptă împotriva rasismului; 4. Comisia pentru întrajutorarea Bisericilor; 5. Comisia pentru ajutor medical
- III. *Educație și reînnoire*: 1. Reînnoirea vieții parohiale; 2. Emanciparea femeii; 3. Educația tineretului; 4. Formarea culturii teologice¹¹

¹¹ *Ecumenismul, factor de stabilitate în lumea de astăzi*, de P.I. David, Cuvânt înainte de I.P.S. Dr. Antonie, Editura „Gnosis, București, 1998; p. 98-99.

Sfintele Taine

(+ Seminar)

Sfintele Taine sunt mijloacele...

Sfânta Scriptură nu precizează numărul, dar...

1. De la începutul creștinismului până la ivirea reformatoarelor, Biserica a învățat că prin cele șapte Taine se revărsă harul cel nevăzut al Sfântului Duh

- și Biserica Romano-Catolică învață același lucru

2. Cărtile de ritual cuprind rânduiala celor șapte Taine

3. Istoria bisericească nu amintește că vreuna s-ar fi introdus pe parcursul istoriei Bisericii, și nu la începutul ei

4. Sfintele Taine au temeiuri biblice

Obiectiuni

1. Sfânta Scriptură vorbește doar de Botez și de cina Domnului

Răspuns: Sfânta Scriptură nu le înșiră cu numele pe toate, dar le semnalează pe toate șapte și vorbește despre instituirea și practicarea lor încă din timpul apostolilor

2. În scrierile Sfinților Părinți și ale scriitorilor bisericești nu se fălesc toate cele șapte Taine

Răspuns: --- dar în lucrările lor le regăsim pe toate Tainele

3. Părinții bisericești vorbesc și de alte Taine, ca sfințirea apei, tunderea monahală etc.

Răspuns: De aici nu rezultă că nu ar exista cele șapte Taine

4. Tainele sunt simple semne externe, simbolice

Răspuns: Nu, Tainele... (nu se vede ce scrie)

Cele 7 Taine: Sfântul Botez, Sfântul Mir, Mărturisirea, Împărtășania, Cununia, Sfântul Maslu, Preoția.

Seminar :

- Sf. Taine - interconfenional (ort. cat. prot. negrot.)

Sfintele Taine — numărul

În primul mileniu creștin, Biserica nu a vorbit de numărul sf. Taine, mai mult nu era deosebire între „Taine” și „Ternugii” (gr. = lucrare sfântă/sane).

Se poate spune că a cuantifica darurile pe care Dumnezeu le revărsa peste cei credincioși, docturi în manualele de dogmatică și Liturgia apar ~~amănunțit~~ enumerate cele șapte Taine și ținuturile și chiar o clasificare a lor.

- Primul părinte al Bisericii care vorbește despre sf. T. este sf. Grigorie Acaopagitul (sec. V) în lucr. „Despre ținuturile bisericești”

- vorb. de 6 Taine — fără a spune nimic de numărul lor:

- 1) Iluminarea (Botezul și Mirungerea)
- 2) Adunarea sau Comuniunea (Euharistia)
- 3) Sfântirea Mirului
- 4) Hristotomia
- 5) Tunderea în monahism
- 6) Rânduiala căsătoriei celor adormiți.

În sec. IX sf. Teodor Studitul repetă aceleași Taine ca sf. Grigorie. — Lipsește Nunta, Spoved., Mădular

În sec. XII în [Apus], se vorbește de m. de șapte Taine de către Petrus Lombardul (+1164) în lucrarea sa „Sfintele”:

- 1) Botezul
- 2) Confirmarea (Mir.).
- 3) Euharistia
- 4) Pocăința
- 5) Ultima ungere (sf. Mașlu)
- 6) Preotia
- 7) Nunta.

În Răsărit în sec. XIII în Mărturisirea de credință a împăratului Mihail Paleologul (adresați papei Clement IV-lea, alcătuită de rom-cat., semnată doar de imp. bizantin, cu ocazia trimiterii uniușit de la Lyon) enumeră aceleași Taine ca și P. Lombardul.

Primul izvor de origine ortodoxă în care infirmăm enumerarea celor șapte Taine este scrierile monahului bizantin

Despre cinstirea sfinților¹⁵

Fiți Sfinți că Eu Domnul sunt sfânt
(Lev. 11, 45; 1 Petru 1, 16)

Sfânt în modul propriu al cuvântului și în mod ființial este num Dumnezeu cel în Treime. Lui îi cântă cetele îngerești: „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot”. Această sfințenie dumnezeiască se manifestă în Iisus Hristos prin firea Sa omenească, care este unită cu firea Sa dumnezeiască în chip neamestecat, neschimbat, neîmpărțit și nedespărțit. Prin unirea celor două firi în Iisus Hristos și prin înălțarea Sa la cer, firea omenească a fost introdusă în sânul Sfintei Treimi. Și pentru că toți ne-am „îmbrăcat în Hristos” prin Taina Sfântului Botez, toți suntem „fii ai lui Dumnezeu” și împreună moștenitori cu Fiul (Gal. 3, 26-29). De aici rezultă că Hristos cu sfințenia Lui este în fiecare credincios, adică fiecare credincios este în mod potențial un sfânt, are toate forțele de a ajunge la desăvârșire. Astfel, Hristos apare ca modelul suprem și desăvârșit, ale cărui trăsături morale trebuie să se întipărească în viața și în persoana fiecărui credincios. Sfințenie Lui aparține în chip ființial. El este identic cu sfințenia însăși, este plenitudinea sfințeniei.

Această sfințenie însă s-a întrupat în persoana Mântuitorului Iisus Hristos ca să rodească mii și milioane de sfinți.

De aici, îndemnul și imperativul „Fiți sfinți” la care trebui să răspundem pozitiv. De altfel, idealul viețuirii creștinești tocmai acesta este: dobândirea sfințeniei, ajungerea la „statura bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei plinătății lui Hristos” (Efes. 4, 13-15).

În Noul testament, se vorbește de sfinți în două sensuri: pe de o parte, creștinii sunt numiți sfinți (1 Cor. 1, 2; Efes. 1, 2; Filip. 1, 1; Col. 1, 2), pe de altă parte, ei sunt chemați să devină sfinți (1 Petr. 1, 15-16). Așadar, sfințenia este o stare, este un dar, este însă și un ideal, o țintă. Dacă primul sens îl dobândim prin Sfântul Botez, cel de-al doilea se câștigă prin luptă, prin strădanie o viață întreagă. Primul sens îl ating toți cei care au primit Botezul, cel de-al doilea numai „cei ce au dus lupta cea bună”.

Germenele sfințeniei primit prin Botez trebuie să se dezvolte până la desăvârșire, să atingă ținta care este Hristos (Fii. 3, 12-15). De aceea, „Mântuitorul adresează cuvintele: „Fiți desăvârșiți precum și Tatăl vostru cel din ceruri desăvârșit este” (Matei 5, 48), iar Sf. Ap. Pavel ne îndeamnă: „Căutați pacea cu toți și sfințenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Domnul” (Evr. 12, 14).

Chemarea aceasta este adresată tuturor credincioșilor, fără excepții. Este adevărat că se vorbește de două căi, a călugăriei și acelor căsătoriți, dar scopul, idealul este același.

Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „După ce am descris viața acestor sfinți pustnici, să nu disprețuim pe aceia care sunt sfinți în biserici. Există de aceștia adesea mulți care sunt în mijlocul bisericilor, dar în ascuns. Că stau prin case sau că merg prin piețe sau că sunt în fruntea (Bisericii), nu trebuie pentru aceasta disprețuiți”.

Deci, cei mai osârduitori dintre creștini, indiferent de starea lor socială, au atins desăvârșirea și s-au învrednicit în ceruri de cununa sfințeniei nemuritoare. Ei sunt podoaba Bisericii, mădulare ale „trupului lui Hristos”. Ei au ajuns la limanul sfințeniei, deși rămân în continuare în comuniune cu cei ce duc lupta sfințeniei. Ei exercită asupra credincioșilor „o influență binefăcătoare, așa cum mădularele dintr-un trup se

¹⁵ Studiu apărut în „Îndrumător bisericesc” Sibiu, 1997

influențează reciproc. Astfel, ei nu numai că se roagă pentru frații lor de pe pământ, ci îi și încurajează și îi îndeamnă pe aceștia în chip nevăzut, împuternicindu-i în lupta împotriva păcatului și manifestându-și în chip nevăzut simpatia și grija lor pentru ei” (Trempeles P.).

Credincioșii, la rândul lor, îi cinstesc pe sfinți ca pe niște „casnici ai lui Dumnezeu” (Efes. 2, 19), „prieteni ai lui Dumnezeu” (In 15, 14). Chiar în viața pământească fiind, sfinții au fost înzestrați de Dumnezeu cu felurite daruri, ceea ce a atras respectul și cinstirea din partea semenilor lor. Astfel, sutașul Corneliu „i s-a închinat, căzând la picioarele lui Petru” (F.Ap. 10, 25), temnicerul din Filipi „a căzut înaintea lui Petru și a lui Sila” (F. Ap. 16, 29), locuitorii insulei Malta veneau la Sfântul Pavel care îi vindeca pe bolnavi și „aceștia, spune Sf. Pavel, ne-au cinstit mult și, când am plecat, ne-au pus la îndemână cele de trebuință” (F. Ap. 28, 9). Practica aceasta a cinstirii Sfinților este o continuare a celei din V.T. Astfel, prorocul Ilie este venerat de cei din jur (III R. 18, 7) și considerat ca trimisul lui Dumnezeu, apoi la fel este cinstit Elisei (IV Regi 9, 15, 4, 27) ca unul care a făcut cunoscută oamenilor voia lui Dumnezeu.

Cinstirea Sfinților se arată în cult. Cultul acesta aduce puteri deosebite credinciosului în lupta pentru desăvârșire, deoarece ei se roagă pentru noi. „Mărturișiți-vă deci unul altuia păcatele și vă rugați unul pentru altul, ca să vă vindecați, că mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului” (Iac. 5, 16). Acesta este temeiul care stă la baza rugăciunii sfinților pentru noi. Desigur, aceste rugăciuni își găsesc apogeul și plinătatea în cultul public, în rugăciunea comună. „Dar elementul moral al acestui cult este mult mai evident în chemarea de a ne arăta cinstirea față de sfinți prin imitarea lor, prin pășirea pe urmele lor, deoarece ei înșiși au pășit pe urmele lui Hristos”, potrivit poruncii „fiți Mie urmăriitori” (1 Cor. 4, 16).

Sfinții Părinți sunt unanimi în ce privește cinstirea și venerarea sfinților. Astfel, Sfântul Ioan Gură de Aur îndeamnă: „dacă ziceți că Dumnezeu e prea înalt ca să-L puteți imita, deși harul Său v-a dat și această putere, imitați cel puțin pe oamenii care au fost slujitorii Lui așa cum sunteți și voi: imitați pe Iosif... pe Moise... pe Pavel... pe Fericitul Martir Ștefan”. Sfântul Ioan Damaschin arată și motivele cinstirii sfinților: „trebuie cinstiți Sfinții pentru că sunt prieteni ai lui Hristos, fii și moștenitori ai lui Dumnezeu. Ei au stăpânit peste patimi și au păzit nefalsificată asemănarea cu chipul dumnezeiesc”. Ei sunt „lăcașurile însuflețite ale lui Dumnezeu” și „trebuie să-i cinstim în felurite chipuri”.

Din cele expuse rezultă că sfinții trebuie cinstiți deoarece:

- ① Ei sunt numiți în Sfânta Scriptură „prieteni ai lui Dumnezeu”, „casnicii Lui” și „judecători ai lumii”.
2. Sfinții au fost înzestrați și în această lume cu daruri și puteri minunate (darul prorociei, al vindecării etc.)
3. Sfinții pot și mijlocesc rugându-se pentru noi atât în viața aceasta (1 Cor. 13, 9), cât și după moartea lor (Apoc. 5, 8-14), cunoscând trebuințele noastre (Le 16, 31).
4. Sfinții au urmat lui Hristos oferindu-se exemplul sfințeniei întruchipate în persoana lor. Ei au deschis calea pe care trebuie să pășim și noi, și mai mult ne sunt călăuzitori pe cărările sfințeniei.

Sfânta Tradiție confirmă faptul că dintru început Biserica a acordat cinstire și venerare sfinților în mai multe moduri:

- a) prin stabilirea unor zile închinatelor lor, de obicei „ziua nașterii martirice”, când creștinii nu trebuiau să lucreze, ci să se adune fie la mormântul lor, fie într-o biserică zidită întru amintirea lor și să participe la Sfânta Liturghie;
- b) prin zidirea de biserici și locașuri sfinte închinatelor lor pe locul unde și-au dat obștescul sfârșit sau în altă parte
- c) prin întocmirea de acatiste și alte slujbe de preamărire;
- d) prin purtarea numelui lor de către creștini.

Sinodul al VII-lea Ecumenic a dat o hotărâre în acest sens: „cine nu mărturisește că toți sfinții cei ce au plăcut lui Dumnezeu, atât cei înainte de lege, cât și cei de sub har, sunt vrednici de cinste după trup și după suflet, ori nu face rugăciuni către sfinți ca și către unii care voiesc să mijlocească pentru lume, potrivit tradiției Bisericii, să fie anatema.

Cu toate acestea, au fost și încă mai există și, din păcate, în număr tot mai mare, mulți „dușmani” ai sfinților, care nu numai că nu se roagă sau nu aduc un cult sfinților, ci consideră chiar neconformă cu spusele Scripturii această practică, aducând următoarele

obiecțiuni:

1. unul singur este Mijlocitorul între Dumnezeu și oameni, căci așa ne învață Sfântul Pavel: *Unul este Dumnezeu, Unul este și mijlocitorul între Dumnezeu și oameni: Omul Iisus Hristos*. Deci, Sfinții nu pot fi mijlocitori pentru noi.

Răspuns: Este adevărat că numai Hristos ne-a putut împăca cu Dumnezeu prin Întruparea, Patimile, Moartea, Învierea și Înălțarea la cer realizând mântuirea obiectivă. Prin ea, s-a dat fiecărui om posibilitatea să-și împrățieze roadele Răscumpărării, să-și lucreze desăvârșirea și mântuirea cu ajutorul și participarea sfinților. Sfinții ne ajută la ceea ce numim dobândirea mântuirii personale, dobândirea veșniciei.

2. Numai Hristos ne poate mântui, căci spune Sfânta Scriptură: *Întru nimeni altul nu este mântuirea, căci nu este sub cer niciun alt nume dat între oameni în care trebuie să ne mântuim noi sau blestemat să fie omul care-și pune nădejdea în oameni* (Ier. 17, 5).

Răspuns: Este perfect adevărat că numai Hristos ne mântuiește, ne aduce împăcarea cu Dumnezeu. Aici fiind vorba desigur de mântuirea obiectivă, care este opera exclusivă a lui Iisus Hristos. Nimeni altul nu ne putea mântui, nici chiar un înger, ci numai Fiul lui Dumnezeu. Apoi, noi nu ne punem nădejdea în sfinți ca unii care ne acordă mântuirea, ci ca unii care sunt sfătuitoari ai noștri și „prieteni ai lui Dumnezeu”, ca unii care au atins culmea desăvârșirii și sunt în stare să ne arate și nouă calea și ca unii care au dobândit deja cununa mării și sunt „casnici ai lui Dumnezeu”. Sfânta Scriptură ne spune: *Lăudați pe Dumnezeu întru Sfinții Săi*, cu alte cuvinte *Lăudați pe Dumnezeu cinstind, venerând pe sfinții Săi*.

Sunt și alte obiecțiuni pe care le aduc cei care nu cinstesc pe sfinți și din care pricină nu sunt demni a se numi creștini, dar care nu le amintim aici tocmai pentru nefondarea și superficialitatea lor. Susținătorii acestor obiecțiuni, din aroganță și mândrie personală, se răzvrătesc împotriva sfinților făcându-se deopotrivă și dușmani ai lui Dumnezeu. Căci spune un Sfânt Părinte: *Cel ce este împotriva slujitorilor unui Stăpân, este și împotriva Stăpânului însuși*.

Aceștia rățesc cu Scriptura în mână căutând să atragă pe cât mai mulți la pierzanie. Căci cum nu este aceasta pierzanie să te consideri sfânt, un păcătos sau că l-ai dobândit deja pe Hristos, ești al Lui, tu care ești adâncit în păcate de tot felul, ca: mândria, trufia etc. Oare care s-a mântuit, Vameșul sau Fariseul? Oare de ce Sfântul Pavel se considera „cel dintâi dintre păcătoși”?

În concluzie, putem spune că Sfinții pot să mijlocească pentru noi și o și fac, iar cinstirea lor nu este idolatrie, ci, dimpotrivă, cinstind pe Sfinți, preamărim pe Dumnezeu. Ca modele de imitat, Sfinții ne atrag „prin frumusețea lor duhovnicească și ne învăpăiază sufletul ca să îndeplinim poruncile Domnului”. Imitarea Sfinților este un îndemn care își are începuturile în practica primilor creștini și continuă peste veacuri până când va exista Biserica lui Hristos. „Privind la traiul lor, să le urmăm credința, dragostea, nădejdea, zelul, viața, stăruința în patimi, răbdarea până la sânge ca să avem părtășie cu ei și la cununile slavei” (Sfântul Ioan Damaschin).

Seminar:

- Condițiile canonizării Sfinților.
- Canonizarea Sf. Andrei Șaguna.

Preacinstirea Maicii Domnului

D. – Rolul Sfintei Fecioare Maria în istoria mântuirii

Ca cea care a fost aleasă de Sfânta Treime și a desăvârșit Pronia, Fecioara Maria s-a învrednicit a sta lângă Tronul dumnezeirii: Maica precistă, așa cum cântă Biserica, este întâia între sfinți „mai cinstită decât Heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât Serafimii”. Ea a fost aleasă pentru smerenia și vrednicia ei de către Dumnezeu-Tatăl; din ea s-a întrupat Dumnezeu-Fiul și pe ea a adumbrat-o Sfântul Duh (Luca I, 29-38).

Deși rolul Maicii Domnului a fost deosebit în istoria mântuirii, ereziile primelor veacuri au trecut cu vederea locul venerării ei. Odată cu discuțiile hristologice și pnevmatologice, persoana Maicii Domnului, ca și calitatea ei de pururi fecioară au fost puse la îndoială. Biserica i-a adus venerarea cuvenită prin supracinstire (hiperdulia), intrând în formula dogmatică: *Născătoare de Dumnezeu*, în cinstea desăvârșită: *Pururea-fecioară* și în calitatea unică de *mamă a Bisericii* și a tuturor creștinilor folositoare. De aceea, mărturisirea despre Fiul lui Dumnezeu că „din Fecioara Maria s-a făcut om” a determinat pe Serghie al Constantinopolului (+ 368) să-i închine un imn de cinstire (acatist).

Învățătura ortodoxă despre Maica Domnului se referă la: a) atributul de *Născătoare de Dumnezeu* și b) implicit de *Pururea-fecioară*; c) de *Rugătoare neîncetată*; d) de *Mijlocitoare permanentă*. Pentru aceasta, cultul Fecioarei s-a îmbogățit. Imnele s-au înmulțit și Biserica i-a fixat praznice împărătești și sărbători speciale cu prilejul unor zile de aleasă cinstire pentru viața ei sau pentru mântuirea noastră: *Bunavestire* (25 Martie); *Nașterea* (8 Septembrie); *Intrarea în Biserică* (21 noiembrie); *Adormirea* (15 August); *Acoperământul Maicii Domnului* (1 octombrie); *Soborul Sfintei Fecioare* (26 decembrie) etc.

Au existat și există încă exagerări în ceea ce privește rolul ei în istoria mântuirii. Dacă Nestorie – patriarhul eretic – o numea *născătoare de om*, Biserica Apuseană, exagerând rolul ei, a impus dogma „imaculatei zămisliri” (1854), ceea ce ar duce la părerea că Fiul lui Dumnezeu nu și-a însușit toată firea omenească, *Madona* trecând în rândul zeităților feminine – singură, fără însoțirea Fiului. Și pentru ca „eroarea să fie deplină”, a fost decretată și „dogma” ridicării cu trupul la cer (1950), încercându-se astfel „egalarea” mamei cu Fiul ș. a.

Desigur, aceste exagerări s-au dezvoltat după ruptura din 1504 și s-au extins până la impunerea imaculatei concepții (încă din sec. IX). Bisericele apusene au fost despuiate de picturi și fresce și li s-au așezat statui de dimensiuni omenești normale sau exagerate, în special pentru Madonă. Chiar tronul cel de sus, în altar, a fost ocupat de Fecioară, în locul Fiului. Icoane sau picturi celebre au imortalizat „Sfânta Familie” cu un Iosif tânăr și afectiv.

În Occident, „Deisis”-ul, ca și *Madona*, îl acoperă pe Hristos. Acesta imagini, completări sau neglijențe, ale erminiei medievale apusene au provocat critica severă a reprezentanților Reformei și Renașterii, ajungând până la înlăturarea cultului Fecioarei și la mai grave acuze decât în epoca ereziilor. Atunci, Fecioarei i se spunea „născătoare de om”, acum, după aproape două mii de ani, i se atribuie un simplu rol de „mamă” a lui *Iisus*, care a mai avut și alți copii, iar Domnul a mai avut „frați”! De atunci și până astăzi, acțiunile prozelitiste materiale sunt destule de violente plecând chiar de la „femeia Mariam”.

Iată dovada:

a) Neînțelegerea **pururea fecioriei**

Ob. 1. *Iisus nu a dat importanță Mariei, a nesocotit-o: „mama și frații Mei sunt cei ce ascultă cuvântul Meu...” (Matei XIII, 47-50).*

Exp. Textul se referă la predica Mântuitorului, nicidecum la cinstirea Fecioarei.

Înv. ort. Obiecția își are originea în inovația doctrinară apuseană ce învață că Fecioara a fost „lipsită” de păcatul strămoșesc, decretând, așa cum am mai arătat, „imaculata zămislire” (1854) și „înălțarea” ei cu trupul la cer (1950) ca dogme noi, ceea ce a înlesnit sectanților „scoaterea” Maicii Domnului din istoria mântuirii și introducerea legendei și a mitului: fecioara fiind fără de „păcatul” strămoșesc, Hristos „s-a întrupat” aparent (dochetism, spiritism-teozofie), nu real, Maria fiind divinizată ca zeița Diana sau vestalele etc. În Apus, ca și în „filosofia” unor răsăriteni, este socotită asemenea Dumnezeuirii, făcând parte din Treime, deci mistificarea întrupării și exagerarea rolului ei.

Ob. 2. *Iisus se adresează Mariei cu expresia „femeie!” (Ioan II, 4; XIX, 26), ceea ce înseamnă, spun sectanții, că a mai fost căsătorită...*

Exp. Textul nu poate suferi interpretări, fiindcă la iudei cuvântul „femeie” era comun, fecioria a fost și este o calitate a femeii. Dumnezeu a zidit bărbat și femeie (nu fecioară, Facere II, 22-23), s-a născut dușmănie între sămânța răului și femeie (Facere III, 15), îngerii se adresează: femeie (Ioan XX, 12-13). Deci expresia „femeie” este o demnitate, un mod de adresare, de cinstire, apelativ care se află la toate popoarele.

Înv. ort. Dacă pe Maica Domnului catolicii au trecut-o în legendă, artiștii, sub influența doctrinei apusene, au pictat pe „bătrânul” Iosif ca pe un tânăr viguros lângă Sfânta Fecioară, tulburând imaginea reală despre nașterea co0pleșitoare de la Duhul Sfânt (Luca I, 35). Îndoieli asupra nașterii au existat la ereziarhii primelor secole. Ea a păstrat calitatea de fecioară pentru faptul că a fost aleasă de Dumnezeu-Tatăl, nu a știut de bărbat (Luca I, 34), ci *Duhul Sfânt*, dătător de viață, *a umbrat-o* (Luca I, 35) și astfel s-a întrupat Fiul lui Dumnezeu¹².

Ob. 3. *Nu există alt mijlocitor între om și Dumnezeu, decât Iisus Hristos (I Tim. I, 5).*

Exp. Este adevărat, numai Hristos este mijlocitorul între Dumnezeu și om (I Tim II, 6-7), dar el a fost și izbăvitorul. El este plinirea credinței noastre (Evr. IX, 28), Maica Domnului nu înlocuiește în credință sau în cult pe Dumnezeu (Ioan II, 5), ci, se știe, mult poate rugăciunea (mijlocirea) mamei pentru îmblânzirea Stăpânului (Matei XV, 25-28).

Înv. ort. Sfânta Fecioară nu ține locul Fiului „de El să ascultați” (Ioan II, 5), ci din ea s-a întrupat Mesia (Matei I, 19-21-23) și este cu adevărat Născătoare de Dumnezeu-Om (*Emanuel*, Isaia VII, 14). Nici icoana ei nu este chipul-întrupat, ci transparența ei.

Cultul statuiilor „madonei” din Apus, ca și exagerările iconodulilor au născut noi concepții și imagini, imne și orășii, îndoieli și „artă”.

b) **Frații Domnului**

Ob. 4. *Iisus a mai avut „frați”, iar Maria este o femeie obișnuită, a mai avut și alți bărați și atunci, cum ar putea fi numită „fecioară”? Iosif a avut mai avut și alte soții și mulți copii... Iisus este „întâiul-născut...” (Matei I, 25; XII, 46-48; XIII, 55-56; Marcu Vi, 3; Luca II, 7 ș.a.)*

Exp. Toți sectanții se consideră „frați” după credință¹³. În Vechiul testament, ca și în Noul Testament, frate este o expresie cu mai multe sensuri: nepot, văr, rufă apropiată, de același sânge sau neam etc. Astfel, Avraam numește pe Lot frate (Facere XIII, 8), ca apoi să se arate că Lor era nepot, „fiul fratelui său” (Facere XIV, 12). Înșiși „frații” Domnului, în raport cu Mântuitorul, se socotesc „slujitori și robi”, mai ales Iacov (Iavoc I, 1) și Iuda, „rob al lui Iisus Hristos și (atenție) frate al lui Iacov (Iuda, vers. 1), nicidecum „frate al Domnului”. În textele respective, se vorbește despre aceste rude de sânge ale Mântuitorului cuprinse în cuvintele „frații” Săi (Fapte XII, 17). De asemenea, se cunosc mai multe Marii cu fiii lor (Matei XXVII, 55-56; XXVIII, 1; Marcu XV, 40, 47; XVI, 1; Luca XXIV, 10; Ioan XIX, 25).

În ceea ce privește „ordinea” nașterii, traducerea corectă este „Unul-născut”, Singurul-născut, expresiile „până ce...” (Facere VIII, 7; Matei I, 25; II Samuel VI, 23) sunt naive, n-au rost în discuțiile despre persoana Mântuitorului, Fiul Tatălui trimis din iubire pentru răscumpărarea noastră (Ioan III, 16).

„Bibliile” confesionale au adăugat „întâiul-născut” ca să dea impresia și „celui de-al doilea...”¹⁴.

Înv. ort. Problema nu este nici nouă, nici încheiată. De la Nestorie, care nu vrea să știe despre nașterea după trup a lui Dumnezeu, până la secte ca nu văd în naștere decât un act biologic, discuțiile mariologice au degenerat. Biserica ortodoxă a mărturisit dintru început că „din Fecioara Maria Fiul lui Dumnezeu s-a făcut om”.

Bătrânul Iosif era bărbatul providenței, „cel drept” (Matei I, 19), unchiul Mariei, destul de în vârstă, și s-a logodit cu Sfânta Fecioară pentru a-i salva onoarea, el vrând să o lase, dar îngerul Domnului i-a dezvăluit secretul că Duhul Sfânt a umbrat-o (Matei I, 20. 24).

A rămas fecioară și după naștere, fiindcă ea a fost profețită – Alma (Isaia VII, 14) și ea „n-a cunoscut bărbat” (Luca I, 34).

Pe scurt, iată câteva din **temeiurile biblice ale preacinstirii Sfintei Fecioare:**

- a) A fost aleasă de către Dumnezeu și profețită să rămână fecioară și după naștere (Isaia XXXI, 21);
- b) A răsplătit-o Sfânta Treime: Dumnezeu-Tatăl a ales-o, Dumnezeu-Fiul s-a întrupat din ea, Dumnezeu-Sfântul Duh a umbrat-o (Luca I, 35);
- c) Este mai cinstită decât îngerii: „Bucură-te cea plină de dar”, a fost vestea Arhanghelului Gavriil (Luca I, 28);
- d) Au binecuvântat-o mamele ca „pe cea aleasă între femei” (Luca I, 28);
- e) A cinstit-o Elisabeta: „Domnul este cu tine...” (Luca I, 40-43);
- f) Mulțimea a fericit-o pentru Cel născut și alăptat (Luca XI, 27-28);
- g) Au cinstit-o apostolii (Ioan XIX, 26-27);
- h) Însuși Domnul are grijă să-i asigure viața liniștită (Ioan XIX, 27), respectând și porunca a V-a (Ieșire XX, 12);
- i) A fost de neam împărătesc (Matei I, 17; II, 2) și smerită (Luca I, 48);
- j) Este întâia între sfinți pe lângă Tronul dumnezeirii (Maleahi III, 1; Isaia XI, 3; Matei XX, 23) și ea însăși ne-a asigurat că smerenia Sa a coborât cerul pe pământ și de acum „mă vor ferici toate neamurile” (Luca I, 48), iar la judecata de apoi va sta de-a dreapta Fiului (ps. XLIV, 10-11; Matei XX, 23).

¹³

¹⁴ A se vedea traducerea „britanică”, Anexa 1, p. 303-304.

Feminin :
- Maica Domnului în catolicism ;

Glosolalia

- penticostalii (numiți și tremurători, spiriți) învață și practică vorbirea în limbi

Ce ne învață Sfânta Scriptură?

1. Glosolalia, ca dar al Sfântului Duh, este vorbirea într-o limbă străină fără să o fi învățat mai înainte.

F. Ap. 2: - „vorbirea în limbi” începe la Pogorârea Sfântului Duh

- ascultătorii de alte limbi înțelegeau totul

Mc 16, 17-18: vorbește de „limbi noi”

F. Ap. 19, 5-7: în urma botezului primit de la Sfântul Pavel, cei botezați „vorbeau în limbi și prorocau”

1 Cor. 12, 28-30 – vorbirea în limbi este amintită de Sf. Pavel printre darurile Sf. Duh

1 Cor. 13, 1 – se vorbește de *toate limbile omenești și îngerești*

1 Cor. 14 – vorbește de limbi insuflate sau limbi îngerești

F. Ap. 10, 44-46 – darul vorbirii în limbi s-a manifestat și la păgâni

Învătăături sectare

1. Botezul „cu Duh și foc” revarsă darul vorbirii în limbi și al tălmăcirii limbilor

Răspuns: Sfânta Scriptură vorbește doar de un singur Botez, Botezul creștin, pe care l-a prorocit Sfântul Ioan Botezătorul

2. Tot „penticostalul” sau „botezatul” primește acest dar de la Dumnezeu.

Răspuns:

Seminar :

- despre darurile Sfantului Duh.

Jurământul

Jurământul este invocarea (chemarea) numelui lui Dumnezeu, ca mărturie pentru adevărul unei afirmații; este chemarea lui Dumnezeu ca martor la dovedirea unui adevăr și ca pedepsitor pentru neadevărul unei afirmații.

Jurământul se face de obicei pe Dumnezeu sau pe una din Persoanele Sfintei treimi sau pe Sfinți, Cruce, cer etc. și întotdeauna se cere pedeapsă pentru neadevăr sau pentru ascunderea adevărului.

Jurământul poate fi rostit în fel și fel de formule:

Așa să-mi ajute Dumnezeu

Să mă bată Dumnezeu

Să mor

Jur

1. Jurământul pe numele lui Dumnezeu a fost practicat în V.T., jurământul fiind un mijloc hotărâtor pentru a încredința pe cineva despre un adevăr.

Ies. 22, 9-10: *atunci între cele două părți să hotărască jurământul Domnului*

Dt. 6, 13: *cinstește pe Domnul Dumnezeul tău, lui să-i slujești și pe numele lui să te juri*

Ier. 12, 16: *... ca să jure pe numele Meu*

În V.T. numai jurământul drept a fost admis, cel

2. Însuși Dumnezeu S-a jurat pe sine însuși

Fac. 22, 16-17: *Mă jur pe Mine Însumi*

Amos 6, 8: *Juratu-s-a Domnul pe Sine însuși*

Ps. 89, 4-5: *Eu am făcut legământ cu alesul Meu și M-am jurat lui David sluga Mea...*

Num. 14, 23: *Nu vor vedea țara pe care m-am jurat s-o dau părinților lor...*

Evr. 6, 13-17

3. Dreptii Vechiului Testament au practicat jurământul

Avraam (Fac. 21, 22-24)

David (3 R 24, 22-23)

Solomon (3 R 8, 31-32)

Ieremia redă cuvântul Domnului către Israel (Ier. 4, 2)

4. Dumnezeu a prezis practicarea jurământului și în viitor

Is. 45, 23: *întru numele Meu se va jura toată limba*

Is. 65, 15-16: *cel ce se va jura pe pământ, se va jura pe Dumnezeul cel adevărat...*

5. Și în Noul Testament s-a întrebuințat jurământul

- Iisus Hristos: *Juru-te pe Dumnezeul cel viu* (Mt. 26, 63-64)

- Sf. Ap. Pavel: *Eu chem pe Dumnezeu mărturie* (2 Cor. 1-23); *Căci martor îmi este Dumnezeu* (Filip. 1, 8) și 2 Tim. 4, 1-2; Evr. 6, 16-17

- Îngerul apocaliptic: ... *și-a ridicat mâna dreaptă către cer și s-a jurat...* (Apoc. 5-6)

Dar a fost oprită întrebuințarea deșartă și neserioasă a jurământului, din apuz.

6. De multe ori, jurământul este inevitabil, ca singurul mijloc de a stabili adevărul

Ieș. 22, 9-10: *între cele două părți să hotărască jurământul Domnului*

Evr. 6, 16: *Oamenii se jură pe cel ce e mai mare și jurământul e la ei o cheazășie și sfârșitul oricărei neînțelegeri*

2 Tim. 2, 14; *Amintește-le de acestea și jură-i înaintea lui Dumnezeu să nu se certe...*

7. Există și un jurământ solemn, rostit în colectiv și oficial

În V.T. se făcea în templu, înaintea jertfelnicului

Solomon se roagă: *Când va greși cineva împotriva aproapelui său și-l va pune să jure și va veni să jure înaintea jertfelnicului din templul acesta, ascultă din ceruri și fă dreptate robilor tăi* (3 R 8, 31-32)

Avraam: *Ridic mâna mea înaintea lui Dumnezeu... și jur...* (Fac. 14, 22-23) cf. Ies 6, 8.

Către cer și s-a jurat pe cel ce este viu în vecii vecilor (Apoc.)

- jurământul medical; în fața organelor Justiției

Obiecțiuni sectare

1. Jurământul nu poate fi admis, deoarece se încalcă porunca a III-a din Decalog

Răspuns: E cu neputință ca prin jurământul drept și cuviincios să se încalce porunca a III-a deoarece chiar Dumnezeu, Cel ce a dat porunca, a lăsat jurământul pomenindu-l direct și chiar întrebându-l

2. În N.T., Hristos și Apostolii s-au pronunțat împotriva jurământului, deoarece el este de la cel rău și duce la osândă: Mt. 5, 33-37; 23, 16-22: *Să nu vă jurați*, Sf. Iacov: *să nu vp jurați* (Iacov 5, 12).

Răspuns: Hristos și Apostolii nu au fost împotriva jurământului, ci numai împotriva jurământului fals.

Mt. 5, 33-37 ne vorbește despre sinceritatea care trebuie să existe între creștini

- În N.T. s-a interzis abuzarea de jurământ: *Ce e mai mult decât aceasta este de la cel rău*

Mt. 23, 16-22 arată că jurămintele cu formulă generală sunt tot atât de obligatorii ca și cele cu formulă specială

Iacov 5, 12 – combate întrebuițarea deasă a jurământului

3. Dacă jurământul e bun, ca acțiune prin care se recunoaște puterea lui Dumnezeu, atunci și înjurăturile sunt permise

Răspuns: Înjurătura nu poate fi admisă pentru că nu caută stabilirea adevărului și pedepsirea neadevărului

Shomh (?) sau ușuratic a fost oprit (Imi (?) 20, 7)

Să nu jurați Mamh (?) (Lev. 19, 12; Zah. 8, 17)

4. Între creștinii adevărați, jurământul poate să nu fie niciodată necesar și inevitabil pentru că ei întotdeauna trebuie să aibă deplină sinceritate în vorbe și fapte.

Răspuns: Așa ar trebui să fie. Așa ar fi ideal, dar și ei sunt oameni cu înclinări spre rău.

5.

Seamănă:

- jurământul militar

- jurământul la absolvirea Fac.

Rugăciunile pentru morți

Sfârșitul vieții pământești a omului înseamnă despărțirea sufletului de locul său trecător pe care îl numim trup.

- trupul, „vasul de lut” se preface în elementele din care a fost alcătuit;

- sufletul este nemuritor

Imediat după moarte, sufletele sunt orânduite, după o judecată particulară, conform faptelor săvârșite în timpul vieții pământești, fie în rai, fie în iad, unde au o situație provizorie până la Judecata Univerală

1. Mortii numai cu trupul sunt morti: sufletele lor trăiesc mai departe și sunt deplin conștiente

- pilda bogatului nemilostiv... (Lc. 16, 22-31)

- din Apoc. 4, 10-11M

2. Cei morți în Hristos fac parte împreună cu cei vii din Biserica lui Hristos

Rom. 14, 7-9 - *că de trăim, pentru Domnul trăim, și de murim, pentru Domnul murim.*

Deci, fie că trăim, fie că murim, ai Domnului suntem.

Filip 2, 10-11 – *tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești...*

3. Cei vii au posibilitatea de a se ruga și pentru cei morți – și oricâte veți cere în numele Meu, aceea voi face (In. 14, 13,14) și *orice păcat se va ierta oamenilor...* (Mt. 12, 31-32)

4. Cei vii au obligația de a se ruga pentru cei morți ca și pentru cei vii

Efs. 6, 18-19 – *faceți... tot felul de rugăciuni și cereri*

1 Tim 2, 1 – *Faceți cereri. Rugăciuni, mulțumiri pentru toți oamenii*

5. Iubirea care realizează unitatea între membrii Bisericii nu trebuie să înceteze niciodată
=> faptele milei trupești și faptele milei sufletești

6. Întotdeauna Biserica a făcut rugăciuni pentru cei morți

- Liturghiile Bisericii au o ectenie pentru cei morți

- Tertulian: *Noi facem rugăciuni pentru cei morți în fiecare an la ziua morții lor*

- Sfântul Chiril al Ierusalimului: *Noi ne rugăm pentru Sfinții Părinți și episcopii adormiți și, în general, pentru toți cei mutați înainte de noi...*

- Sfântul Ioan Gură de Aur: *nu în zadar s-au rânduit să se facă pomenirea celor morți*

Obiecțiuni sectare

1. Este exclusă posibilitatea intervenției celor vii pentru cei morți, deoarece toți vom fi judecați cu dreptate, după faptele noastre (2 Cor 5, 10)

Răspuns: Într-adevăr, toți vom fi judecați după faptele noastre, dar nu că este exclusă rugăciunea pentru cei morți. Exemplu: creștinii din Corint aveau credința că botezându-se pentru cei morți, îi scapă pe aceștia din chinurile iadului. Sfântul Pavel nu dezaproabă acest obicei (1 Cor 15, 29).

2. Dumnezeu osândește pe cel ce se bazează pe intervenția altor oameni (Ier. 17, 5)

Răspuns: Nu ne punem nădejdea exclusiv în oameni...

3. Rugăciunile pentru morți sunt nefolositoare și de prisos. Cuvântul biblic este limpede: *să nu intri în casa celor ce jelesc și să nu te duci să plângi și să jelești cu dâșii...* (Ier. 16, 5-7)

Răspuns: aici este vorba de cei vinovați de păcate grele.

4. După moarte, sufletele nu-și mai păstrează starea de conștiință, ci sunt amortite (spun milenariștii și adventiștii) (Ps. 6, 5).

Răspuns: În acest text, psalmistul cere ceva cât este încă în viață.

5. Învățătura despre Purgatoriu.

Seminar

- Serpe rai și dad - Pr. Clapă,
- Judecata particulară și jid obștească.
- Originea omului (-crearea omului
- doctrine)
- ver: Petru Rebus, Curs de Teol.
Lundankla, Caracul, 1942
p. 308 - 322
- Unitatea speciei umane (Ibidem, p. 323 -

Cinstirea Sfintei Cruci

1. Crucea: semnul izbăvirii și salvării în Vechiul Testament

- cumpăna dreptății: pomul cunoștinței binelui și răului (Facere 3)
- legământul lui Noe (Fac. 8, 8-17)
- stejarul de la Mamvri și adevăratul altar de jertfă (Fac. 14, 18)
- cumpăna nădejdiilor lui Iosif în Egipt (Fac. 39, 1-22);
- treptele din scara lui Iacob (Fac. 28, 10-22);
- toiagul lui Moise care a ucis toți șerpii vrăjitorilor Egiptului (Ies. 7, 8.13), a despicat Marea Roșie (Ies. 14, 27-31) și a scos apă din stâncă (Ies. 15, 25);
- închipuirea stâncii Golgotei;
- Tablele Legii;
- toiagul înflorit al lui Aaron (Num. 17, 8-10), semnul neputrezit al crucii lui Hristos;
- ridicarea șarpelui în pustie, profeția lucrării și de viață dătătoare crucii (Filip. 3, 18);
- semnul Fiului Omului (Dn. 7, 13; Mt. 24, 30); steag peste popoare (Is. ...)
- semnul izbăvirii lui Isaia, Ieremia, Iezechiel;
- Iezechiel 9, 4-6: litera Tau

2. Semnul ispășirii în Noul testament

Crucea este altarul de jertfă și înlocuirea, totodată, a jertfei sângeroase. Crucea este o cale și un mijloc pentru mântuire și un obiect al dragostei lui Dumnezeu.

- Mântuitorul confirmă profeția crucii prin Șarpele de aramă și îi arată rostul în istoria mântuirii: *Așa cum Moise a înălțat în pustie șarpele de aramă... așa va fi înălțat și Fiul Omului* (In 3, 14-15), iar la sfârșitul lumii, printre semnele judecății finale, va fi *strălucirea semnelui Fiului omului*.
- Sfinții Apostoli au cinstit Sfânta Cruce. Sfântul Pavel a inițiat o teologie a crucii: *Crucea pentru păgâni este nebunie...* (1 Cor. 1, 18), *Mie să nu-mi fie a mă lăuda decât numai cu Crucea lui Hristos* (Rom....) prin sângele crucii a împăcat cele de pe pământ cu cele din cer (Col. 1, 20)
Euharistia ca jertfă este legată de tainca crucii (1 Cor. 11, 26).

3. Descoperirea lemnului Crucii

- în 312, Sf. Cruce s-a arătat lui Constantin cel Mare: *prin acest semn vei învinge....* Maxențiu... 313 libertate creștinismului... Sf. Elena.... Dealul Golgotei... 14 sept 327 înălțarea... luată de perși și dusă în Orient – împăratul Leon o reînălță 14 sept 626 – acatiste, imne speciale.

4. Uniformizarea și generalizarea cultului Sf. Cruci

- la sin. VII Ecumenic (787) cultul icoanelor. Crucea fiind icoana jertfei Mântuitorului, a fost cinstită dintru început, iar acum i s-a recunoscut și atributul „dătătoare de viață”.

După dezbinarea bisericii, apusenii au diminuat cultul crucii. De aceea, pe lângă Reformă, s-a ivit în protestantism un curent al apărării crucii, o teologie a crucii. Monofiziții, bogomilii și compartimentele răscolului au umbrat cultul crucii. Sectarii nu dau crucii nicio cinstire.

Obiecțiuni sectare:

1. Închinarea la cruce este idolatrie (Ies. 20, 2-5)

Răspuns: Textul se referă la confundarea obiectului cu cel adorat, așa cum era în vechime. Nimeni nu face din cruce un idol, și nu ne închinăm crucii, ca obiect de sine stătător, ci cinstim jertfa și pe Hristos cel jertfit pentru noi.

2. Dumnezeu a oprit închinarea la șarpele de aramă (4 R 18, 4). De aici rezultă că și închinarea la cruce este oprită.

Răspuns: Șarpele de aramă a fost ridicat de către Moise din porunca lui Dumnezeu. Moise era un profet, un ales al lui Dumnezeu și putea face minuni nu numai cu șarpele, ci și cu alte obiecte (toiagul, de exemplu). Șarpele era folosit din porunca lui Dumnezeu pentru vindecarea mușcăturilor veninoase, Crucea lui Hristos a fost obiect folosit pentru distrugerea morții. Șarpele de aramă a fost o profeție, iar Crucea împlinirea acesteia (In 3, 14-18).

3. Crucea este semnul blestemului și pedepsei celei mai mari: spânzurarea sau răstignirea (Dt. 21, 22): *Blestemat este oricine este spânzurat pe lemn* (Gal. 3, 13).

Răspuns: Aici nu este vorba de cruce ca spânzurătoare, ci de cel spânzurat pe ea, adică de Hristos, Cel ce s-a făcut pe Sine blestemat în fața lui Dumnezeu. Neînțelegând „judecătorii” că Iisus Hristos este Mesia cel așteptat, L-au condamnat la moarte după propria Sa mărturie: *S-a făcut pe Sine Fiul al lui Dumnezeu* (In. 19, 7), și deci a primit pedeapsă pentru sinceritate, nu pentru fapte rele. Crucea este cinstită pentru că pe ea s-a vărsat sânge nevinovat pentru viața noastră.

- Constantin cel Mare interzice crucificarea tocmai pentru a nu profana evenimentul unic al jertfei Domnului. Din instrumentul de batjocură și de pedeapsă, crucea a devenit obiect de cinstire în cultul creștin.

4. Trebuie să cinstim pe Hristos, iar nu crucea pe care a murit El.

Răspuns: În V.T., a fost cinstit nu numai David, ci și sabia cu care ucisese pe Goliat, căci a fost ținută cu mare cinste în Cortul Sfânt, învelită în efod. Apoi se cinsteau: șarpele de aramă, toiagul lui Aron, sceptrul lui Moise, Tablele Legii, praștia lui David, stejarul Mamvri etc.

Hristos este Dumnezeu adevărat. Crucea Sa nu se confundă cu persoana lui Mesia. Noi cinstim crucea, așa cum cinstim și peștera Nașterii și mormântul Învierii ca mijloace ale slujirii Sale și martore ale evenimentului.

5. Dacă cinstim crucea, atunci trebuie să cinstim și celelalte obiecte (piroanele, cununa de spini) și chiar și pe cei ce L-au răstignit pe Iisus (Pilat, iuda, arhiereii Ana și Caiafa, pe ostașii batjocoritori)

Răspuns: Condamnarea la răstignire a fost urmarea unei judecăți pripite, omenești și religioase, cu care autoritatea romană nu era de acord: *nevinovat sunt de sângele acestui drept* (Pontiu Pilat, Mt. 27, 24).

Cei ce L-au răstignit aveau interese de castă, nu urmarea mântuirea poporului, ci dijmuirea lui; nu formarea unei conștiințe sfinte, izbăvitoare, ci respectarea unui ceremonial sec și tradițional care aducea serioase venituri arhierilor vremii, mai marilor preoților și tâlcuitorilor Legii.

6. Dacă cinstim crucea, atunci trebuie să cinstim numai crucea Domnului, nu și toate crucile.

Răspuns: Dar atunci și cu Biblia ar trebui să facem tot așa; astăzi avem foarte multe Biblii și ar trebui să o respectăm numai pe cea originală, nu pe toate celelalte tipărite de culegători și tipografi păcătoși.

Crucea Domnului are un cult special și de la ea s-a plecat la confecționarea altora. Crucea devenind astfel un simbol al evlaviei și atașamentului față de crucea lui Hristos și automat de El Însuși.

Au fost și exagerări, care au dus la rezervă față de cinstirea crucii. Comerțul cu lemnul crucii din Evul Mediu, falsificarea, laturilor crucii până la hidoșenie: zvastica fascistă, steaua mozaică, semne heraldice, arme în forma crucii, imprimarea crucii pe tunuri, tancuri și alte mijloace de distrugere, holocauste în formă de cruce și alte încercări satanice au răcit evlavia pentru Crucea Domnului.

Au apărut și alte tipuri de cruci acomodată în special gustului artistic: biserica în formă de „cruce greacă”, cu brațele egale, biserici în formă de cruce în cerc; crucea armeană (hacikar) sau asiatică; crucea romană (cu baza alungită); cruce în formă de „T”, crucea slavă cu baza alungită căreia i s-au mai adăugat încă două brațe, ceea ce a dat naștere la rascol, crucea înfiptă în semilună.

7. Crucea trebuie cinstită în inimă, nu în exterior.

Răspuns: Crucea trebuie privită sub cele trei aspecte:

- spiritual (*ia-ți crucea și urmează-Mi* – Mc. 8, 34)
- material, pe ea a fost jertfit Hristos și a devenit altar, și văzând-o în exterior o putem interioriza – făcând trimitere la Crucea lui Hristos;
- semnul distinctiv al creștinului (Gal. 6, 14).

8. Deoarece crucea este un blestem și un obiect de necinste, nici semnul ei nu trebuie făcut.

Răspuns: La rugăciune, trebuie să participe și trupul și diferitele lui membre, deoarece la mânguirea noastră a fost angajat Hristos ca om și Dumnezeu, în trup a pățimit.

Apoi, Iacov a binecuvântat cu mâinile (Fac. 48, 13-15), Hristos a binecuvântat copiii și Apostolii cu mâinile (de aici „punerea mâinilor”) Mc. 10, 16; *ridicându-și mâinile i-a binecuvântat* (Lc 24, 50); Apostolii au așezat diaconi, preoți și episcopi prin rugăciune și punerea mâinilor (F. Ap. 6, 6; 14, 23; 1 Tim. 4, 14). Apostolii împărtășeau taina Mirului prin punerea mâinilor (F. Ap. 19, 5-6; 8, 14-17).

Îndemn: *preamăriți dar pe Dumnezeu în trupul vostru și în duhul vostru, ca unele care sunt ale lui Dumnezeu* (1 Cor. 6, 20); *Vreau ca bărbății să se roage în tot locul, ridicând mâini curate, fără de mânie și fără de gâlceavă* (1 Tim 2, 8); *Atunci te voi binecuvânta în toată viața mea și voi ridica mâinile mele chemând numele tău* (Ps. 62/63, 5).

9. Mișcarea mâinilor și corpului deranjează pe cei ce sunt în rugăciune: *n-avem nevoie de slujirea mâinilor omenești* (F. Ap. 17, 24), *ci noi ne închinăm în duh și adevăr* (in. 4, 23-24).

Răspuns: Dacă cerurile mărturisesc despre slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui vestește tăria, cu atât mai mult gesturile dovedesc evlavie, bunăcuviință.

Gesturile care însoțesc semnul crucii: mișcările mâinii, plecăriuni sau metanii ne amintesc de Calea Crucii – via durabilă – pe care a mers Domnul pentru păcatele omenirii.

Prin „închinare”, creștinii ortodocși înțeleg o rânduială a gesturilor în ritm și armonie în vederea înălțării gândului pe dealul Golgotei. Îl facem când rostim rugăciuni, la ecfonise,... Sfânta Treime.

- de la 3 degete la toată palma... de la dreapta spre stânga...

De la crucea răstignirii, la semnul alinării suferinței de orice fel și pentru oricine.

- cei din vechime idolatrie...
- sectanții o înlătură...
- cei ce se ocupă cu mângâierea celor în suferință au creat din semnul crucii o instituție mondială: Crucea Roșie.

Cei din vechime au preluat tradiția șarpelui și a veninului său și au creat mitologii (zeul Medicinii Asklepios – Esculap). Până astăzi, cupe pe care este înfășurat șarpele este simbolul farmaciei (șarpele din Eden și șarpele de aramă).
Crucea Roșie – raza ei de acțiune este mare.

Seminar:

- Sf. Cruce : ~~de~~ semne și reprezentări
-

Despre post

Postul este...

Post: - trupesc

- sufletesc

1. Încă în V.T., Dumnezeu a rânduit posturi

Fac. 2, 16-17: *Din toți pomii veți mânca, dar din pomul conștiinței binelui și răului să nu mânânci...*

Lev. 16, 29 lui Moise i-a zis: ... în luna a șaptea, în ziua a zecea să postiți...

Za. 8, 19 – *Așa zice Domnul: Postul din luna a patra, a cincea, a șaptea și a zecea...*

Postul era socotit ca mijloc curățitor de păcate și armă contra ispitelor

Ieș. 34, 28 – Moise a postit pe Muntele Sinai 40 de zile

Dn. 10, 2-3 – Prorocul Daniel a postit trei săptămâni

Ps. 34, 12 – *am smerit cu post sufletul meu*

Ps. 108, 23 – *Genunchii mei au slăbit de post și trupul meu s-a istovit de lipsa untdelemnului*

Ioil 2, 12 – *Și, zice Domnul, întoarceți-vă la Mine din toată inima voastră, cu postiri, cu plâns și cu tănguire (și v. 15: gătiți postiri sfinte)*

2. În N.T. este apreciat și practicat

Au postit: Mt 4, 1-2 – Iisus Hristos a postit 40 de zile și nopți;

Lc. 2, 36-37 – Prorocița Ana;

Mc. 1, 6; Mt. 3,4 – Sfântul Ioan Botezătorul

2 Cor. 6, 4-5 – Sfântul Pavel... *în post, în privegheri...*

Hristos a poruncit practicarea postului: Mt 6, 16-18; Mt. 17, 19-21;

Sf. Pavel ne-a îndemnat: 1 Cor. 7, 5: ... *să vă îndeletniciți cu postul și cu rugăciunea...*

3. Postul trebuie să fie trupesc și sufletesc

1 Cor. 9, 25-27 – postul trupesc;

Mt. 17, 21 – *acest soi de demoni nu iese decât cu rugăciune și post – post sufletesc*

Postul poate fi – înfrânare totală de mâncare și băutură

Ies. 34, 28 (Moise)

3 R. 19, 8 (Sf. Ilie)

Mt. 4, 1-2 (Mântuitorul)

- înfrânare parțială

Dn. 10. 2-3 (Prorocul Daniel)

Mt. 3, 4; Mc. 1, 6 (Sf. Ioan Botezătorul)

1 Cor. 8, 13 (Sf. Pavel) *dacă o mâncare smintește pe fratele meu, noi voi mai mânca în veac carne...*

4. Sfânta Scriptură vorbește de o anumită rânduială în ceea ce privește vremea de post de peste an, de lună și săptămână:

- fariseii: luna și joia

- fariseul postea de două ori pe săptămână (Lc. 18)

- se postea de Ziua Împăcării (Lev. 16, 29-30)

- în luna a patra, a cincea, a șaptea, a zecea (Za. 8)

Postul e un semn de întristare

Pentru ce noi și fariseii postim, iar ucenicii Tăi nu postesc?... Vor veni zile când vor posti (Mt. 9, 14-18). Fiind semn de întristare, în post nu se fac petreceri.

Obiectiuni sectare

1. Nu ceea ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese (Mt. 15, 11, 15-17)

Răspuns: Nu rezultă de aici că nu trebuie să postim. Mâncăruri curate... și... necurate...

2. postul este o erezie condamnată de Sfânta Scriptură (1 Tim. 4, 3-5, 8)

Răspuns: Aceste versete sunt împotriva ereticilor gnostici, și nu împotriva postului

3. Postul nu e nici bun, nici rău, deci nu devenim plăcuți înaintea lui Dumnezeu: căci dacă mâncăm n-avem câștig, nici dacă nu mâncăm n-avem pagubă (1 Cor. 8,8); Împărăția lui Dumnezeu nu este mâncare și băutură, ci dreptate și pace și bucurie în Duhul Sfânt (Rom. 14, 17)

Răspuns: În aceste versete nu este vorba de post, ci de carnea jertfită idolilor (vezi contextual)

4. Cei ce postesc nu trebuie să osândească pe cei ce nu postesc: Rom. 14, 3-6 și Col. 2, 16-17.

Răspuns: Din aceste texte reiese că totuși unii posteau pe vremea Sf. Pavel.

seminar :

- Alimentația vegetariană

A doua venire a Domnului (Parusia)

Toți cei ce au părăsit dreapta credință sau cred din fir(...??), nu din dragoste (2 Tim 1,7) și-au creat o stare de alertă, o psihologie specifică credulității lor. Eshatonul sectant este o preocupare cutremurătoare pentru cei care trăiesc sub spectrul iminentei morți sau al venirii *la comandă* a Domnului.

Moartea fiecăruia și venirea Domnului, *pentru cei aleși*, preocupă astăzi mai mult decât oricând sufletele rătăcite și cugetele întunecate.

În vremea noastră, în starea lumii de azi, problema eshatonului este viu disputată, dar nu de cei ce au păzit credința (2 Tim 4,7), ci de aceia care și-au făcut Dumnezeu din pântecelul lor (Filip 3, 19) sau au reînviat păgânismul și vechile religii pentru a abate pe mulți de la Evanghelia și pentru a-i deruta pe cei ce ascultă de porunca: *nu vă este dat vouă a ști vremile și soroacele...* (F. Ap. 1,7), privegheați și vă rugați că nu știți când va veni Fiul Omului (Lc. 21, 36).

Pentru lumea modernă, oferirea adevărului și părăsirea adorării lui Dumnezeu, precum și manifestarea prin artă a lumii de dincolo este altă față a furiei mileniste. Arta abstractă, alegorismul, cubismul, forme telurice, monstrozități, au trâmbițat „sfârșitul lumii” în arta imaginilor.

Psihoza de a fugi de adevăr și a merge cu spatele spre piscul cel mai înalt al credinței în Hristos a dat naștere la nenumărate calcule și secte mileniste căutând Ziua cea Mare în epocile trecute. Patologia, psihanaliza sunt metode eficace ale mediilor moderne pentru a demonstra rătăcirile mileniste și susținute de persoane delirante, psihopate, căzute în transă sau delir, obsedate sau hrănite cu iluzii adevante calculate prin horoscop, astrologie, chinestezie etc. *prezise de profetul Daniel sau în Apocalipsă.*

Pătrunzând și la noi în țară, milenismul, sub toate aspectele (adevent, iehovist, penticostal) trebuie explicat, deoarece aduce tulburare în suflet, rezervă față de ziua de mâine, neînțelegeri între Biserici și culte.

*

Stabilirea datei Parusiei lui Hristos ținte de hotărârea lui Dumnezeu Tatăl. Și cum Dumnezeu Tatăl, Care *pe toate le săvârșește după înțeleapta hotărâre a voii Sale* (Efex. 1,11) n-a găsit de cuviință să treacă și această dată între „tainele” încredințate Fiului Său spre descoperire, secretul ei nu poate fi dezvăluit de nicio făptură din cer sau de pe pământ, fie ea înger sau Apostol (Mt. 24, 36; Mc. 13, 32; In. 17, 8; Col. 1, 26). De aceea, drept răspuns la insistența Sfinților Săi Apostoli de a le spune în ce an va veni a doua oară să le așeze toate cum a făgăduit, Domnul Hristos i-a apostrofat: *Vouă nu vă este dat să cunoașteți anii sau vremile pe care Tatăl le-a pus întru a Sa stăpânire* (F. Ap. 1, 6-17).

Ceea ce Domnul ne-a descoperit cu privire la parusia Sa și la faptele eshatologice legate de ea, se rezumă la câteva spuse generale, care au caracter de avertisment moral-religios, nu de cronologie propriu-zisă, de calcule, date, precizări etc.

Ce învață Biserica Ortodoxă pe baza Revelației divine despre venirea Domnului?
1. Data exact a venirii a doua face parte din planul intim al lui Dumnezeu și nimeni nu o poate cunoaște și nu o poate stabili mai dinainte cu precizie:

Mt. 24, 36-44: *Iar de ziua și de ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl...* (cf. și v. 45-51).

Mt. 5, 1-14: *Privegheați căci nu știți ziua, nici ceasul când va veni Fiul Omului*

F. Ap. 1, 7: *Nu este lucrul vostru ca să știți vremurile sau soroacele pe care Tatăl le-a pus întru a Sa atotputernicie*

1 Tes. 5, 1-3: *nu este nevoie să știți vremurile*

2 Petr. 3, 2-10: *Ziua Domnului va veni ca un fur*

și va fi ca un fulger.

Mt. 24, 27: *Căci precum fulgerul pornește de la răsărit și se arată până la apus, așa va fi venirea Fiului Omului.*

Nici nu este necesar creșterii noastre duhovnicești și mântuirii să cunoaștem asemenea date.

2. Totuși, apropierea Parusiei se poate întrevedea, după semnele lăsate și încredințate de Mântuitorul Sfinților Apostoli.

Semne au fost și vor exista până la sfârșitul veacului.

a) semne misionare:

- propovăduirea Evangheliei la toate popoarele (Mc. 16,16) (Mt 24,14), adică fiecare neam să cunoască că Mesia a venit (In 1,14)

- convertirea după dorința Sf. Pavel a poporului evreu (Rom. 11, 25)

b) semne pastorale:

- învierea „Antihriștilor”:

- omul nelegiurii sau fiara (Apoc. 13,1-18)

- prorocii mincinoși, mesia (Apoc. 20, 1-10)

- amăgiri și semne ale Satanei (Mt. 24, 5)

- substituirea „fiarei” lui Dumnezeu

c) pervertirea sentimentelor omenesti, înmulțirea fărădelegilor, batjocura iubirii, cultivarea intrigilor și urii între oameni (Mt. 24, 10-12)

d) înmulțirea războaielor și a veștilor de războaie între neamurile, popoarele și statele lumii (Mt. 24, 6-7)

e) aparitia unor necazuri: boli, foamete, ciumă, lipsuri ș.a. (Mt. 24,7)

f) ivirea unor semne cosmice: eclipse, cutremure, comete – unele prevestite, altele nu (Mt. 24, 7-29)

g) aparitia pe cer a „semnului Fiului Omului” (Mt. 24, 30), adică Sfânta Cruce, altfel de cum s-a arătat lui Constantin cel Mare

Pe creștinii adevărați nu-i impresionează și nu-i înspăimântă această gamă de semne.

*

Ce învață adevenstii și milenistii?

1. La început, nici Apostolii nu au putut cunoaște data venirii (Mt. 24, 36), dar odată cu venirea Sfântului Duh li s-au descoperit cele viitoare (In. 16, 13): *încă multe am a vă zice vouă, dar acum nu puteți să le purtați. Și când va veni acela, Duhul Adevărului, vă va învăța pe voi tot adevărul, căci nu va vorbi de la Sine, ci va vorbi ce i S-a spus și cele viitoare va vesti vouă* (Cf. In. 14, 26; 1 In. 1, 27)

Răspuns: Textele invocate își au rostul lor în contextul spuselor Mântuitorului și promisiunii trimeriei Mângâietorului. Pentru mișcarea adventă, care a rupt legătura cu Cincizecimea, și a separat pe Iisus de Biserica Sa, iar pe Duhul nu-L socotește dătător de viață și de sfințenie, încercările de a fixa venirea Domnului au constituit noutatea, „senzația” învățaturii lor.

- expresia „cele viitoare” nu se referă la data exactă a venirii a doua, deoarece nu este cu putință ca în spusele Mântuitorului să fie contradicții.

Dacă Apostolii au știut mai târziu data precisă, cum se face totuși că Ap. Pavel, cu recunoscuta sa autoritate, a scris tesalonicenilor că va fi pe neașteptate (I Tes. 5, 1-3)? Oare el să nu fi primit de la Duhul Sfânt această învățătură? El însuși nu o cunoștea, socotindu-se printre cei ce vor ajunge acea dată, zicând: *noi, cei vii, care vom fi rămas până la urmă, vom fi răpiți...* (1 Tes. 4, 15). Este deci o „taină” (1 Cor. 15, 51) pe care nici el nu o cunoaște. Același lucru îl găsim și în afirmațiile Sfântului Petru, care, la fel, scrie, mult după Pogorârea Duhului Sfânt, că Ziua Domnului vine „ca un fur” (2 Petr. 3, 2-10).

2. „Creștinii” advenți, prin luminarea Duhului (lumina cunoașterii), pot „cunoaște” și a doua venire: *voi sunteți Fii ai luminii și fii ai zilei* (1 Tes. 5, 4-5), deci creștinii pot și chiar trebuie să cunoască data exactă a venirii a doua pentru a fi pregătiți.

Răspuns: Textul citat trebuie pus în legătură cu contextul, spre a vedea mai limpede despre ce e vorba. Cu câteva versete mai sus, Apostolul spune: *iar despre vremuri și ceasul sorocit...* (v. 1-3), apoi ne întrebăm la ce este necesară privegherea continuă dacă noi am putea cunoaște data exactă a venirii a doua?

3. „Semnele” premergătoare vremii a doua s-au împlinit și, de aceea, se pot fixa date ale venirii. Cine n-a auzit de foamete, ciumă, cutremure, căderi de stele etc.?

Răspuns: Astfel de semne cosmice s-au întâmplat și se întâmplă adeseori, însă semnele venirii vor fi ceva aparte, adică tulburări în sistemul solar. Semnele „cerești” sunt fenomene explicate și demonstrate științific, neinterpretate pe baza Bibliei. Spusa Bibliei nu este un motiv de ghicit viitorul, de astronomie sau astrologie, ci ea cuprinde descoperirea lui Dumnezeu în contextul istoric și transmiterea adevărului de credință necesar mântuirii noastre.

4. Antihrist s-a ivit și a fost identificat în persoana Papei. El va amăgi pe oameni timp de 1260 de ani (Apoc. 13, 5; Dn, 7, 25), adică din 558 până în 1818 (de la Iustinian, care i-a dat Papei „puteri depline” până la Napoleon, care i-a luat puterea). Acesta din urmă, „a refuzat încoronarea” ca împărat de către Papă, care s-a făcut pe sine Dumnezeu (2 Tes. 2, 4), a dus război cu sfinții (Apoc. 13, 7) prin Inchizițiile de tristă amintire, a schimbat sărbătorile (Dn. 7, 25), înlocuind Sabatul prin Duminică; s-a făcut infailibil și trufaș etc.

Cele patru împărății dinaintea lui Antihrist, închipuite ca fiare de Daniel (7, 2-7) au fost: Împărăția babiloniană, medo-persană, greacă și romană. Cele 10 coarne ale fiarei

a 4-a (Dn. 7-8; 23-24) sunt cele zece împărății formate din Imperiul Roman: a hunilor, ostrogoților, vizigoților, francilor, vandalilor, suevilor, burgunzilor, herulilor, anglo-saxonilor și longobarzilor.

Cornul cu ochi de om este Antihrist (2 Tes. 2, 3-4); Apoc. 13, 6-7) sau fiara din Apocalipsa identificată cu papa, căci papalitatea s-a ridicat din ruinele celor zece împărății, când la anul 553 a primit puteri nelimitate.

Încadrând-o în texte biblice, adventiștii zic că domnia acestui Antihrist va fi de trei ani și jumătate (Dn. 7, 25; Apoc. 12, 14), adică 42 de luni (Apoc. 13, 6), deci 1260 de zile. Or, fiind vorba de zile profetice, ele trebuie socotite ani (Num. 15, 3; Iez. 4, 2-6). Deși anul 553 este data când papalitatea a primit puteri de la Iustinian, numai 558 este anul „întronizării” lui Antihrist, când au fost alungați herulii, vandalii și ostrogoții conform celor prezise Dn. 7, 24.

Răspuns: Care este adevărul și cum se explică cele 1260 de zile? Identificarea lui Antihrist cu persoana șefului Bisericii Romano-Catolice este o îndrăzneală naivă și superficială. Calculele sunt vechi, porniri și nemulțumiri ale supușilor Romei în vederea eliberării.

După caracterul, învățătura și faptele lui, Antihrist nu poate fi identificat cu papalitatea deoarece:

- a) despre Antihrist s-a prezis că se va face Dumnezeu și Papii s-au intitulat *Vicari ai lui Hristos* pe pământ, dar nu toți Papii au avut pretenția că înlocuiesc pe Dumnezeu.
- b) s-a prezis că Antihrist va face minuni mari (2 Tes. 2, 9; Apoc. 13, 13-14) prin care să amăgească popoarele, dar deși au greșit Patriarhi și Papi și au fost înlăturați de Biserică, din scaunele lor, nu se cunosc cazuri de „Antihriști” care să amăgească popoarele.
- c) „Antihrist” va însemna pe adepți cu semnul său (Apoc. 13, 16-17) pe mâna dreaptă și pe frunte, însă Papalitatea nu a aplicat niciodată supușilor săi catolici vreun astfel de semn.
- d) Cât privește înlocuirea Sâmbetei prin Duminică, a fost o consecință a Învierii lui Hristos și legiferată în Imperiu de Constantin cel Mare, nicidecum de vreun Papă.
- e) Durata domniei lui Antihrist nu poate fi precizată exact în 1260 de ani, chiar dacă zilele celor 3 ani și jumătate le socotim ca zile prorocesti, deoarece și cele 3 zile cât a stat Iona în chit au fost prorocesti, dar nu pot fi socotite ca ani.
- f) Dacă vreun Papă ar fi fost „Antihrist”, Biserica găsea mijloacele necesare pentru a fi înlăturat, nu-și aștepta pe adepții advenți și mileniști, Biserica singură își face dreptate (2 Tes 2, 6-8).

5. Data venirii a doua poate fi calculată cu exactitate, prin interpretarea unor cifre ale Sfintei Scripturi (sfârșitul lumii de câteva ori... calculate).

a) La Dn. 8, 14 se vorbește despre trecerea a 2300 de seri și dimineți până la restabilirea curățirii templului, adică curățirea lumii prin foc la venirea a doua a Domnului. Deci data venirii se calculează după W. Muller astfel:

- prorocia lui Daniel 2300 de zile 2300 –
- anul 457 – rezidirea templului 457

1843

Seminari:

- Exegeza la Daniel și Apocalipsă
- Exegeza la Matei 24.
- Papa = Antihrist
- 666.

